

JAVA-BODE.

NUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIË.

A^o. 1857.

Zaterdag 19 December.

N°. 101.

Prijs per half jaar voor Batavia . . . . . 12,50.
Java . . . . . 15.
Buitenbesittingen . . . . . 17,50.
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Maandag en Zaterdag van elke week, vast postijd.

De prijs der Advertentie is ZESTIG duiten voor de Vijf Woorden. Bij eerste of meerdere herhaling DERTIG . . . . .
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentie kunnen worden aangenomen tot TIEN ure's voormiddag.

Bij deze Courant behooren Twee Bijvoegsels.

Civiel Departement.

Verleend:

2 Jjarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den omgaanden regter in de 2de afdeeling op Java en Madura Mr. J. K. de Wét.

2 Jjarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den 1sten onderwijzer bij de gouvernementale leger school te Batavia G. Pieck.

Benoemd:

Bij de Algemeene Rekenkamer.

Tot hoofdcommissie, de 1ste commissie bij die kamer C. Kriët.

Tot 1sten commissie, de 2de commissie bij die kamer R. W. G. J. van Waardenburg.

Tot 2den commissie, de 3de commissie bij die kamer J. H. Stoltman.

Tot 3den commissie, de buitengewoon 3de commissie bij die kamer H. Bos Otten.

Bij het Collegie van Boedelmeesteren te Batavia.

Tot boekhouder, de commissie bij dat collegie P. H. Keijzer.

Tot commissie, de buitengewoon 3de commissie bij de algemeene rekenkamer Th. H. Zieles des Plantes.

Schutterijen, enz.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de 2de luitenant bij het corps Papangers, Mopren en Bengaleezen te Batavia Salichien.

Militair Departement.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie A. A. Ijsho.

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie G. W. von Pirch.

Verleend:

2 Jjarig verlof naar Nederland aan den luitenant kolonel der infanterie J. C. H. J. de Veer.

2 Jjarig verlof naar Nederland, aan den kapitein der infanterie G. F. Snijder.

Benoemd:

Tot plaatslijken adjudant te Weltevreden en Rijswijk, de 1ste luitenant G. M. Bonting, van het 11de bataillon infanterie, — met bepaling, dat hij bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite.

Goedgekeurd:

Dat door het Militair Departement

Zijn Geplaatst:

Bij het Wapen der Infanterie.

Bij het 11de bataillon, de kapitein G. J. Muller, van den plaatslijken staf te Weltevreden en Rijswijk.

Bij het 14de bataillon, de 1ste luitenant F. C. L. W. Boudier, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Zijn Overgeplaatst:

Bij het 8ste bataillon, de kapitein M. J. Paouge, van de garnizoens compagnie in de Zuider- en Ooster-Afdeeling van Borneo.

Bij de garnizoens-compagnie in de Zuider- en Ooster-Afdeeling van Borneo, de kapitein L. Ullmann, van het 5de bataillon.

Bij het garnizoens bataillon in de 2de militaire afdeeling (Tjilatjap), de 1ste luitenant J. J. Seeverijn, van het 4de bataillon.

Bij de garnizoens compagnie te Benoeelen, de 2de luitenant J. M. Wethmar, van het 11de Bataillon.

Bij de Militaire Administratie.

Als aspirant intendant, de aspirant betaalmeester W. J. Liefveld.

Marine Departement.

Overgeplaatst:

Bij 's lands drijvend droogdok te Onrust, de opniemer bij het marine-établissement aldaar O. Ottevang.

Benoemd:

Tot chef van het beheer der gouvernementale schoeners en kruisbooten, de marine-pakhuismeester te Batavia J. C. van der Haak, luitenant-ter-zee der 1ste klasse van het sedentaire zeewezen in Nederlandsch-Indië.

Tot opniemer bij het marine-établissement te Onrust, de commandeur bij 's lands timmerwerk te Soerabaya H. F. Goudswaard.

Opgedragen:

De waarneming der betrekking van marine-pakhuismeester te Batavia, aan P. J. Leijdelmeester, hoofdcommissie bij de hoofdadministratie der marine.

Advertentien.

Transport van Zout.

De directeur der producten en civiele magazijnen maakt bekend, dat door den resident van Soerabaya, op Dinsdag den 5den Januarij 1858, des voormiddags ten 10 ure ten burele van dien hoofdaubtenaar, in het openbaar zal worden uitbesteed het transport van 200 kopjange zout van Grissen naar Samarang.

Postkantoor.

Landmail van December.

De directeur der posten te Batavia herinnert belanghebbenden, dat de 2de mail-steamers den 26sten zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het postkantoor te Weltevreden zullende worden gesloten op Vrijdag den 23sten December aanstaande:

- des avonds ten 8 ure, naar Batavia, Britsch Indië, China, enz., enz.
- des middags ten 1 ure, naar Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

Van de Japanse Toko.

Maandag 21 December, in de lokalen der Japanse Toko, door Gebr. Roselje & Co.

Dinsdag 22 December, voor de commissie van B. J. Leon.

Woensdag 23 December, voor de commissie van J. G. J. van der Grinten & Co.

Donderdag 24 December, voor de commissie van J. G. J. van der Grinten & Co.

en

à 2 pCt. vendusalaris, op het Heeradesplein, door John Pryce & Co.

Vertrekkende Personen.

Ridmeester L. A. Abink.

Aangekomen Vreemdelingen

Van den 11 tot en met den 17 December 1857.

HOTEL DES INDES. van Rhtys, van de Reede. — C. J. Steijn Parvé, van Idem. — H. L. Vernouth, van Idem. — F. J. Duigre, van Onrust. — J. C. Hamelin, van Frankrijk. — B. Dinwiddie, van Amerika. — M. Nulle, van Idem. — N. Pritchett, van Idem. — D. Bacon, van Idem. — M. Ontrop, van Idem. — Eschhausier, Echtgt. en 1 kind, van Batavia. — Mevr. de wed. Dickmann, van Idem. — L. N. Cauchet, van Frankrijk. — F. G. Daniel, van Idem. — H. Geldmeister, van Lampong. — A. J. Hake, van Buitenzorg. — L. G. Hamelin, van Frankrijk.

HOTEL WILLEM II. van Waardenburg, Echtgt. en 2 kinderen, van Batavia. — Schoemaker, van Samarang.

JAVA HOTEL. J. H. Walter, van Manilla. — J. Jansen, van Amsterdam. — H. Oosthoek, van Krawang. — van Meerden, van Ommel. — E. Verginius, van Amsterdam. — P. W. Janssen, J. P. Schlosser, van Buitenzorg. — R. A. Tange, van Tagal. — W. G. J. Schiedgis, van Hongkong.

MARINE HOTEL. Mevr. Muurenbrecher en 2 kinderen, van Samarang. — J. van Prooijen, van de Reede.

HOTEL DER NEDERLANDEN. J. Hamstra, van Buitenzorg. — J. J. Hruker, van Onrust. — A. Versijl, van de Reede. — J. P. Hoek, van Idem. — Munters, van Mr. Cornelis.

EEN VRIEND; (Vervolg.)

„Die mij ten minste van den bittersten nood redde,” viel de jonge vrouw met een verwijtenden blik den heer de Malpré in de rede. — „en,” voegde zij zachtkens bij, „kan ik hem dan al niet beminnen, ik zal toch mijne pligten jegens hem vervullen; want zonder hem ware ik in ellende omgekomen. . . . Gij weet, Frederik, dat mijne tante mij geheel hulpeloos in de wereld stiet; en heeft Paul zijne zwakheden en gebreken, hij heeft toch ook zijne deugden en een goed hart, dat niemand ongelukkig zien kan.”

„Ge zijt een heilige, Francisca,” sprak de jonge man. — „De hemel zal u zegenen; zooveel trouw moet reeds hier op aarde beloond worden!”

„Ik vervul slechts mijn pligt,” was het antwoord der jonge vrouw, met ter neergeslagen blik.

„Gelijk een martelaar dien vervult, die met een lachje op de lippen sterft.”

Zij gaf er geen antwoord op. Er ontstond een kleine pauze. Eindelijk begon de Malpré het gesprek weer, terwijl hij met bewogen stem tot zijne vriendin zeide; „Weet gij ook, wat mij heden tot u gebragt heeft, Francisca?”

Zij zag hem verwonderd over deze vraag aan. „Ik kwam om afscheid te nemen,” sprak Frederik bewogen en aarzelend.

„Afscheid? en waarom? Vertrekt gij uit Parijs!” riep zij met angstigen blik en toon.

„Ook uit Frankrijk,” antwoordde Frederik de Malpré; — „de kardinaal zendt mij weer naar de Indiën, waar onze geschillen met de Staten Generaal en de Engelschen de aanwezigheid van eenen buitengewonen gezant des konings, bekend met de daar bestaande betrekkingen, dringend noodzakelijk maken; en daar ik, door mijn vroeger verblijf daar, met den toestand van dat land naauwkeurig bekend ben, heeft men mij tot deze zending gekozen. Ik zal wellicht lang daar blijven; misschien,” voegde hij er treurig bij, „misschien keer ik nimmer terug!”

„Naar Indië,” stamelde Francisca verschrift, vouwde de handen, en een traan parelde in hare schoone oogen. „naar Indië; onder dien gloeienden hemel, die verzengende zonne, zoo verre van Frankrijk en van allen, die u hier beminnen!”

„Laatste woord was meer geademd dan gesproken; doch de Malpré had het toch verstaan, en hartstogtelijk antwoordde hij: „Dank, Francisca, voor dit woord. . . . het zal mij tot troost zijn in de stormen der zee en onder Indië's verzengende zon; en als ik ver, ver van Frankrijks aarde sterf, en vreemde gestalten om mijn leger zullen staan, dan zal de gedachte, dat er in Frankrijk ten minste één hart is, dat mijner beminnend gedenkt, mijn laatste troost zijn! —

Advertentiën.

Getrouwd:

Doctor K. SCHMITT.

Dirigerend Officier van Gezondheid,

en

HULDA BRAUNSDORFF.

DRESDEN. 20 October 1857.

(3840)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER A. R. C. Manzel, geliefde echtgenote van

(3879)

W. C. F. SCHMIDT.

SAMARANG. 5 December 1857.

Bevallen van eenen ZOON N. C. Bestier, Kulenkamp Lemmers.

(3906)

SOERABAYA. 12 December 1857.

Bevallen van een ZOON M. J. Kemper, Gysbers.

BATAVIA, 13 December 1857.

(3846)

Bevallen van eene DOCHTER, A. T. van Hocking Colenbrander, Dennison.

BATAVIA, 15 December.

(3880)

Eenige kennisgeving.

Bevallen van eene DOCHTER, M. van Hengel, geb. van der Plas.

BATAVIA, 17 December,

(3875)

Bevallen van eenen ZOON, J. C. F. C. Veenstra, geh. Rhode.

BATAVIA, 18 December 1857.

(3892)

Met de vorige jaarmant ontvangen vijf de trouwring van het overlijden van onze geliefde vader den Hoogleedebaren heer J. H. van der Grinten, geboren te Rotterdam, op den 26 September jl., in den ouderdom van 67 jaren.

P. A. VAN BERESTELJN.

(3862)

Mr. C. J. VAN BERESTELJN.

BATAVIA, 15 December 1857.

Eenige kennisgeving.

VENDTIE VAN JAPANSCH GOEDEREN.

Op Maandag den 21sten December 1857,

zullen Gebr. Roselje & Co., in het Lokaal der Japanse Toko eene tweede vendutie van Japansche goederen houden, bestaande uit:

Tjintjauw, kisten Payongs. Bezems, Schutzels, Speelgoed; hembre- werk- en maconnicke dozen, Cassettes enz., voorts divers porcelein, als: Schalen, Potten, Schotels, Bloempotten, Koppen en Schotels, Etagère voorwerpen, enz., enz.

(3857)

Op de Vendutie van Maandag aanstaande in de Localen der Japanse Toko zullen mede zonder reserve worden verkocht:

25 KEIZERLIJKE KABAALJEN.

(3859)

GEBR. ROSELJE & CO.

Vaarwel, Francisca!” eindigde hij, voelend, dat zijne zwakheid hem dreigde te vermeesteren. Met zacht geweld trok hij de jonge vrouw aan zich. Zij weerstreefde niet, en een oogenblik vereenigden zich hunne lippen in een innigen kus; toen echter wond zij zich uit zijne armen en terwijl zij weened op de sofa zank en haar gelaat met de handen bedekte, liepte zij: „Vaarwel, Frederik, mijn eenige vriend en troost!”

Frederik de Malpré wilde antwoorden, maar het smartelijk krampachtige trekken desmonds liet hem geen woord over de lippen brengen. Nog één handdruk, nog één blik vol liefde en smart, en hij stortte met de woorden: „Vaarwel, Francisca, vaarwel!” naar de deur. Toen hij beneden uit de heisdeur op de straat trad en nog een laatste blik wierp naar het dakkamertje, zag hij uit het venster Francisca hem nog eens met den doek wenken. Hij fluisterde, terwijl hij een traan in het oog wegdrakte: „Vaarwel!”

11.

HET CABINET IN HET SLOT TE VERSAILLES.

In een der prachtige kamers van het koninklijk slot te Versailles zat, op een Julijdag van het jaar 1679, bij een der hooge vensters, waardoor men naar beneden

Vendutie

op Dingsdag den 22sten December 1857,

voor het Commissiehuys van B. J. L. van der Waltevrede, van wegens, hennies, waaronder twee hennies min of meer gebakkt, pannen, benevens diverse meubels, hang- en tafellampen, enz. enz. (3853)

Op de vendutie van Woensdag den 23 December 1857 zullen verkocht worden voor rekening van belanghebbenden:

eenige afgekeurde Rondhanten en Touwwerk, afkomstig van het Nederlandsch schip **Commercie Compagnie**, altes liggende aan de Kleine Boem. (3868) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE

op Woensdag den 23 December 1857, voor het Commissiehuys van John Pryce & Co.

à 2 pCt. Vendu Salaris van een factuur glaswerk, Hoofdstellen, Halsters, Singels, Rijnstangen, Roorbortels, fluweelen Alcativen, Tapijstuf, breed 27 duim in rollen van 46 yards, En gelsche zilveren Horologies, Horologieglazen, 1532 Ned. ponden oud Bladkoper, diverse afgekeurde scheepsgoederen, 100 vaatjes goede Roter, 25 koyangs Rijst, enz. enz. (3907)

Vendutie

op Donderdag den 24 December.

De Ondergeteekenden zullen verkoopen voor rekening van belanghebbenden:

A. S. & Co. 20 Balen ieder 1 pic rood L. B. d. S. & Co. No. 1 20 21/25 6 Rimen in. v. d. afkomstig van het Ned. schip **MARINUS WILLEM** van Rotterdam, en alle min of meer door zeewater beschadigd. (3866) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

VENDUTIE

op Donderdag 24 December 1857,

voor het Commissiehuys van van Slooten, Morgan & Co., van diverse Lijnwaden, 150 kistjes Cognac, 120 realen Pepermuntolie, 300 realen Relatiewie, 90 ledige Waterloggern, Champagne, Provien in blik, eenige gouden Doublonden, Goudwerken, Diamanten en Brillanten; en ten 11 ure precies: van het Percel gelegen in het Westerveld Blok M, deel I, No. 2, 4, 5 & en 10, buurt of wijk Prinsentaan, bij de verponding geregistreerd onder No. 8965; voorts nog een Opaal gelegen op Parapattan, en een stuk Tiffu en Zandland gelegen in het Westerveld, het 10de deel van Blok P sub No. 66, bij de verponding geregistreerd onder No. 5698. (3903)

Hout-Vendutie

op Donderdag den 24 December 1857,

op het Hoopradenplein door John Pryce & Co. a 2% Vendu Salaris van eeno groote partij Jatte houten Balken van groote dimensien, Chineseche Boedkistplanken, ongeveer 100 Frauw masten, inelende van 40 tot 48 vieten. (3905)

Vendutie

op Maandag den 28 December 1857,

ten huys van den Wed. J. G. Gestréden heer E. de W. te Keramat, door John Pryce & Co. van een groot aantal voorwerpen inelende, Rijnstegen en goed kuppelde Paarden, zomende van eeno collectie Mineraal, waaronder runde en witte Fachijs. (3869)

Op den 29 December 1857, zullen de ondergeteekenden voor het Local der Weeskamer ten 11 ure precies verkoopen:

in Huis en Erf en daverenstaande Huis, tot behoorende aan den titel van wijlen den Wed. J. de heer P. W. H. van Riemsdyk te Parapattan, gelegen in Blok M, en bij de verponding geregistreerd onder No. 5292. Dit Erf is naast de groute rivier en geplaat met verscheidene soorten vruchtbaagende boomsoorten, waaronder ruim 1800 vruchtgevende Koffijboomen, 78 Klapperboomen en 70 jonge idem. (3902) VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Vendutie

op Woensdag den 30 December 1857,

voor het commissiehuys van Abeelen, Dennison & Co., van 20 paren spiegels in vergulde en mahonyhouten lijsten, 50 kistjes waskaarsen, 24 balen kurken, 20 stellen kamferhouten koffers, champagne wijn van het merk Jacqueson, fijn blikwerk, cristal en glaswerk, waaronder geslepen drankstelen en extra fijne wijnroemers, tafel serviesen, dijoolje in metalen hussen van 6 gallons en op fusten van 70 gallons, Singapore planken van 2 1/2 duim dikte, Nibong en Mirabo houten balken, 100 vaatjes boter; en: tegen 1 pCt. vendu salaris:

500 gouden Doubloenen. (3899)

Lederen Mailkoffers,

voorzien van koperen sloten, solide en net bewerkt, van Hollandsch Fabricaat, in deugdzaamheid verre overtreffende alle tot hiertoe van elders aangevoerde soorten, zijn te verkrijgen bij

VAN RIET & TER GOUW. (3896)

Le Soussigné vient de recevoir de rectement de Paris:

Un joli assortiment de

Giseaux à broder;

Ciseaux, Limes et Pince à Ongles, Pince à Épiller, Ongliers, Canifs, Coupes-Cigares, et Couteaux de Fantaisie, avec manche ivoire, nacre et écaille; Porte-Cigares et Porte-Monnaie en cuir, maroquin et paille, Portefeuilles, etc. etc. (3913) W. BRUINING.

Op Bestelling:

CHRISTMAS-CAKE.

(3895) LEROUX & Co.

De ondergeteekenden hebben ontvangen eeno kleine partij der

beste Engelsche Portwijn

van Ronald & Co. London, ook No. 1 en No. 2 Portwijn.

(3900) ABEELLEN, DENNISON & Co.

Van het algemeen zoo gunstig bekende en zoo zeer gezocht

ROOKVLEESCH

werd door de ondergeteekenden dezer dagen eeno laatste zending van den slag van 1857 ingevoerd en zullen er eenige maanden verloopen, alvorens zij in de gelegenheid zijn dit artikel van dat merk weder te kunnen aanbieden. (3897) VAN RIET & TER GOUW.

Per »Joan Melchior Kemper»

Ontvingen de ondergeteekenden wederom direct van Liverpool eeno lading van 24 kisten van de geheel Indië zoo gunstig bekende,

groten Leikanten en dito Wapstenen

(3856) GEBR. ROSELA & Co.

400 1/2 Vaten

Versch Amerikaansch MEE

per Diana direct van New-York.

Bij (3898) PLUMP & Co.

Verkrijgbaar

bij

J. BROWN.

Puik Hammen, Aardappelen, Uijen Witte Suiker. (3901)

S. B. van Kleeff & Co.

Passer Pisang en Rijswijk.

Ontvangen per Diana kapt. de Haan,

Amerikaansch Meel

in heele en halve vaten bij partij en en detail. (3909)

Te koop.

Eene Wagenverhuurdery, bestaande uit dertien Wagens en vijftig Paarden.

Te bevragen bij (3886) TIO TENTJONG,

achter de Officierswoningen van het Huzaren kampement.

Te koop.

METZELKALK

Adres de Heer (3878) H. M. VAN DOOP

TE KOOP.

1-48 uur Chronometer.

Te bevragen bij den Kapitein van het Eng. schip **Guiding Star**, ten kantore der firma

(3890) ADAM & Co.

TE KOOP GEVRAAGD.

Een groot Huis op Noordwijk, door (3888) A. T. PUBLON, Architect.

Gaanang Sabar.

Een aangenaam Huis op Gramat, tegenover de plaats van den heer **Suermond**. Te bevragen bij den heer

(3861) VAN SWIETEN.

Het Huis, thans bewoond door den heer **Swaab**, gelegen op Noordwijk. Te bevragen bij de firma

(3842) HERMENT & BASTIERE.

in het groene park kon zien, eeno dame, die, al was zij ingedrukt ook iets onder, vier negentien zeer af schiedrijke jaren kon gelden; en alhad zij dat ook de sceten bloei der jeugd achter zich, zoo was zij niet nog steeds eeno zeer aantrekkelico schoonheid. De fijne, witte kleed van haar aantrekkelico gelend, het edelgewerde voorhoofd, de geente, glanzende ogen, die een op dieo indruktico schijnco blinuw vertienden, en de blanke gisalen, met de naar trouwmalig getrukt stelde ligt bekeke schouders, hadden ook een londers aentje tegen van nieuwelij schinen allen vergeen, dat niet voor het eeno heerlijk vud der jeugd op deze vrago schiedico hare bloeding was, diehoon die uit dieo studeo beboud, eenoondig op openbaarde stin, piggelcoo mark, die de fijste en goortcofdeo vragoetico eeno vrago van goest is. Een donker zijden kleed, dieo dieo fransico vromen haver taille voorstellig deed uitkomen, een ligte witte gaten doek op de schouders, en verblifend witte manchotten van de knocharste bransico kant, die hare fijne blanke hand omsloten, waren al haar oersik.

In den achtergrond der kamer stond een elegant tuitafelje, waarop men verscheidene in rood marokijn vanden, op sine vergulde gebelcoeken en een sierlijk bewerk elpenhoorn orscifko zag. De blik der dame was dieo inruktico in het park rond, nu was naar het gebroude trajebeek, waardoor men op het binnen-

slotplein kwam, dan weer naar eeno kleine poort, zusselen denker gelidico verborgen, waardoor men als ongemerkt in het slot en in den vleugel, dien de dame bewoode, kon komen. Ochohoon de plaats, waar zij zich bevond, de rijke konstrijke vermeerco der kamer, waarin men ook de levensgroote beeltdenico des konings aan den wand kon zien, die de eertico, waarmee de bewoonder dezer verreke deico hijnico nacht in de kamer tredende en hare bevolco vragoende kamertruwen werd gegroet, eeno blinuo, magtice setting aendukico, — toch lag de zonschijn des geluks, die het kanteeken is van verreke hoop en herikt toevandico, niet op het gelast dezer vrago. In tegendico, hare schuwco ongoe waren bewolke door eeno sokerco wdrucking van treurighico, en de effenico van gelukco toevandico lag niet op haar voorhoofd.

«Waar hij toch blijven mag?» stierde zij, en verstemde ongeduldig eeno klein briefje, dat zij in de hand had; — «de slottico heest reeds vier geslagen, en met een half uur is het de tijd, dat de koning komt; en als ik hem niet voor den tijd kan sprekco, is mijco moette voor hem te vergeefco.» — En met klimmend ongeduld zag zij naar de beide deuren van het park.

Op eeno hericoelen hare oogen, en lichtco etend van vrago blanke erico, en een vragico uitroep ontapte aan hare lippen, die eeno vragico bewoondico

Deze plotselinge verandering in hare gelastreke

was door het binnentreden eens mans bewerkt, die door de kleine verborgene deur, in het park getreden was. Neerzigtig rondziende, nederde hij met anlico schreden, de deur, die naar hare verrekken leidde. «Hij is het! hij is het!» dierde de vrago en met nauco hand greep zij eeno zilveren schel en helde.

Eene kamervrouw trad binnen.

«Beatrix!» zei de dame schielijk op opgevonden, «ik verwacht het bezoek van een heer, met wie ik een gewigtig onderhoud heb. Hij is oogenblikrijk hier zijn. Zoo lang hij bij mij is, heb ik voor niemant te verstaan, verstaet gij, Beatrix, voor niemant!»

«Geeft hij begripco?»

«Speedig trad de vrago, binnen.» Frederik, die de dame levendig en reikte den vriend herengroet de hand.

«De heer de markies!» antwoordde de vrago de Malpre, terwijl hij eeno kleine schrede neder kwam. Van weersijden heerichte er eeno verlegco stilte, en als hij dieo ontremtice zag voor jaren.

«Ditmaal brak de dame het af.»

«Een eerste woord, Frederik, na mijn vragico vragico scheiding was een verwijl,» zeide zij met aedrige stem en hield zich aan den lanningstoel vast, «is er meer a geneo Francico speer?»

«Licht ga in, uw harte geen herinnering bewaard, die» —

«die voor de vriendin der jeugd om

Cirque Européen.

Direction de MM. Berne et Schmidt.
Avec permission de M. le Résident de Batavia.

Mardi 22 Décembre 1857.

Grande Représentation équestre.

Nouveaux Exercices.

Les Programmes donneront le détail des Exercices.

Prix des Places:

- Un Cavalier ou Dame..... f 2.—
- Officier jusqu'au grade de Capitaine... - 2.—
- Enfant..... - 1.50.
- Malais..... - 0.50.

On pourra s'en procurer Lundi à l'Hotel et Mardi au bureau de location.

- 2 Billets pour un Cavalier ou Dame..... f 24.—
- Officier jusqu'au grade de capitaine..... - 18.—
- enfant..... - 12.—

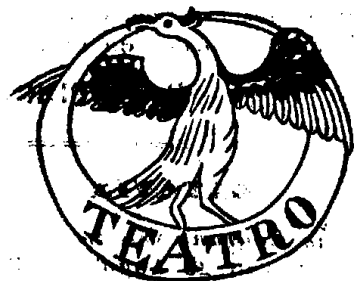
Pour toutes places retenues f 0.50.

On commencera à 8 heures précises.

(3915)

NB. Les Représentations sont fixés le **Mardi et Vendredi** de chaque semaine.

Met toestemming van den heer Resident van Batavia.

FUNAMBULO

van den heer **LUIS FERONI**.

In de stad, tegenover het IJshuis.

Afwisselende Dansen en Exercitiën op de gespannen koord met en zonder balansceerstok, nieuwe kluchtige Pantomime, enz.,

op **Woensdag den 23 December.**

Prijzen der plaatsen:

- Eerste rang..... f 2.—
- Tweede " of staan plaats " 1.—
- Kinderen beneden de 12 jaar de helft.

Aanvang des avonds om 8 ure precies.

(3898)

Met 10 Februarij het bij uitstek zeer net Huis, thans be

woond door den Heer C. Pieck. Te bevragen bij den late Luitenant, **ZWAGER.**

Wordt te Huur gevraagd:

een Huisje met Tuin of Erf. Adres G. G. B., Bureau Java-Bode. (3847)

Bij eene familie op Rijswijk bestaat gelegenheid tot het geven van onderwijs aan een paar Meisjes. Adres bij den Administrateur van den Java-Bode, Onder La S. (3891)

"om vergeving bidt?"

De heer de Malpré sloeg zijn oogen open en liet ze met eene aardsche uitdrukking op de dems rusten.

"Francisca," sprak hij met treurig, ernstig gelaat, "Francisca! Twintig jaren onder Indië's gloeienden hemel konden wel mijn gelaat doen uitdroogen; maar mijn hart bleef steeds jong en frisch als toen. — Vergeef, Francisca, vergeef de stormachtige, onrustige hart het koude woord — het zal zijn eerste en zijn laatste verwijt zijn! Van dezen oogenblik aan zal er voor mij geen markiezin de Maintenon, maar alleen eene Francisca d'Aubigné zijn. — Franciska, zijt ge daarmee tevreden?"

"Ik dank u, Frederik. — Gij zijt een zeldzaam mensch!" zusterde de markiezin en liet hem hare hand, die hij aan zijne lippen bragt.

"Er is veel veranderd in deze twintig jaren, dat we elkaar niet gezien hebben, Frederik!" begon de markiezin en noodigde de Malpré, door eene beweging der hand uit, zich niet te zetten, en beschouwde hem opmerkzaam, als om een vergelijking te maken tusschen beiden en thans.

De Malpré fied hare gedachten. — "Gij zoekt de tekent van den jongen Frederik, die u eens in de ogen uwer jeugd kendt, Francisca, maar gij zoekt vergeefs! Indië's verzengende zon en deze wonden, die ik bekomen heb in 's konings dienst, in de ge-

Een persoon van middelbare leeftijd, Nederlander, gewend met Inlanders om te gaan, en bekend met de Engelsche, Fransche en Hoogduitsche talen, zag zich gaarne bij eene onderneming in Ned. Indië geplaatst. Inolinerenden vervoegen zich franco onder lett. B bij den Uitgever dezer. (3888)

Eene Jufvrouw zag zich gaarne bij eene familie geplaatst tot opvoeding voor kleine kinderen. Adres franco lett. X. (3841) **LANGE & Co.**

Wordt gevraagd op een der Kantoren in de stad een klerk, salaria 100 guldens 's maands, vereischen nauwkeurig, net en vlug copieeren. Adres franco met eigenhandig geschreven brieven onder La. A. B. bij den uitgever. (3852) **W. BRUINING.**

BATAVIA, 18 December 1857.

Slagterij Passaar Senin.

Ter gelegenheid van het Kersefeest en Nieuwjaarsdag zal in stede van Woensdag op Donderdag geslagt worden. (3887)

Dissolution de Société.

Monsieur **CLERC** informe le public de Batavia, qu'il est chargé de la liquidation **CLERC & Thomnérieux**, et que, pour cause de départ prochain de la Colonie, il liquid également les marchandises qui lui restent: Montres, Chaines, Bijoux, etc., etc. (3887)

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij alhier een **TOKO** heeft opgericht, onder de firma **J. C. W. Saffinger, geb. van den Nouvell**. Tevens beveelt hij zich voortdurend in de gunst van het geeerde Publiek, te betonen steeds eene prompte en soliede bediening. (3906) **H. SAFFINGER.**

SOERAKARTA, 14 December 1857.

De ondergeteekende maakt bekend, dat hij van heden af **goue TOKO** geopend heeft. (3865) **J. BELLE.**

BATAVIA, 16 December 1857.

VERMIST

1 Scheepssloop (4 riems) van buiten wit, van binnen wit en bruin geschilderd, toebehoorende aan het ter reede liggend schip **"GELDERLAND"**. Die gene die terzigt brengt bij de oeffening van de kan den verkiezende f 25.— belooning erlangen. (3874) **KESSLER & Co.**

Wissels op Nederland

bij

DE WEERDT, RUIJL & Co.

(3885)

NOTICE.

The Second annual General meeting of British Residents in Batavia, under act of Parliament 6 Geo. IV, cap. 87, will be held at the House of the Undersigned at Tanna Abang, on Monday evening the 28th inst., at 8 o'clock.

British Consulate. **ALEX. FRASER,**
(3804) **H. B. M. Consul.**

BATAVIA, 19 December 1857.

vechten tegen de wilde bergvolken van Afghanistan en de soldaten van Holland, hebben die trekken uitgewischt. — en onveranderd is alleen mijn hart!"

"Nog altoos dweeper!" sprak de markiezin, weemoedig laghend, en zij drukte den vriend harer jeugd de hand. — Toen voer zij met levendiger stem voort: "Maar nu tot wat u zoo zeer aangaat! Gij schrijft mij in den brief, waarin gij ons om een onderheid vraegt, dat men u bij den koning over uw Bestuur in Indië belasterd heeft. Gij zoudt de dienst des konings verwaarloosd, en — ik zou zeggen het woord uit te spreken, als gij zelf mij het niet geschreven hadt — u aan de verdonkering van sammerklipke compen schuldig gemaakt hebben, waarom de koning u, zonder uwe verdediging te hooren, voor altoos van Parijs en het hof verbannen heeft. — Wie kan u zoo belasterd hebben? Vermoedt gij er niets van, Frederik?"

"Wel zeker des ik," antwoordde de Malpré, "er is een mededinger, die mij te vergeefs uit mijne betrekking in Indië zoekt te dringen. — een van die men schen, die als zij als gouverneur of koninklijk commissaris naar de kolonien gezonden worden, die op alle mogelijke wijzen plunderen, juist als een de romaineche praetors en praetoren deden. Mijn lasteraar is een bloedverwant van de markiezin de Montespan."

Een uitroep van verrassing uit den mond der dame deed hem zwijgen. Hij zag haar vragend aan, en zeide:

Nederlandsch-Indische ESCOMPTO-MAATSCHAPPIJ.

Door het Algemeen Bestuur van voornoemde Maatschappij wordt bekend gemaakt dat ten haren kantore van af den eersten Januarij 1858 zal worden gevacoreerd tot de uitgifte van **Obligatiën van f 500.—** (Vijf Honderd Gulden) elk, tot een bedrag van **f 250 000.—** (Twee Honderd Vijftig Duizend Gulden) rentende 5 p. c. 's jaars betaalbaar op driemaandelijkse compen, naar haar **VOLGEFOURNERD KAPITAAL** tot de voldoening van deze Obligatiën en Rentenschapen.

De Nederlandsch Indische Escompto-Maatschappij neemt aan het bedrag deze Obligatiën aan den houder te zullen terugbetalen, drie maanden na opzegging ten haren kantore, waarvan zal blijken door het Visa der Directeuren.

Nadat de termijn van opzegging zal zijn verstreken, zullen geene verdere renten worden te goed gedaan dan tot op dien datum.

Des verlangd zullen deze Obligatiën aan Toonder door aanteekening op dezelyen of verwisseling, gesteld worden op Naam.

Zoomede zal bij Beleving of met deelen gestelde Borgtogt daaryan des verlangd aanteekening worden gedaan op de Registers.

Ook worden deze Obligatiën op elken Datum door de Maatschappij in betaling genomen, zonder voorafgaande opzegging, voor alle aan haar te doende betalingen, wegens door haar bewerkstelligde Escompto's en Belevingen.

Het Algemeen Bestuur der Nederlandsch-Indische Escompto-Maatschappij,

Jhr. J. C. BELJNST,	} Gedelegeerden.
J. C. TEENGs,	
A. FRASER.	
A. R. J. CRAMERUS,	} Commissarissen.
H. C. WILMANS,	
J. D. MEIJER.	

(1228)

De Directeuren

TIEDEMAN & VAN KERCHEM.

BATAVIA, 18 December 1857

Visitekaartjes,

gelithographeerd in alle soorten van letters bij **W. BRUINING.** (3883)

Boekhandel van W. BRUINING.

Van de pers gekomen en a f 0.50 verkrijgbaar: (108)

DE OPENSTELLING VAN JAPAN;

door P. ANUTTEL, De (3912)

Kantoor-Boekhandel van W. Bruining.

Dit studee ontworpen te Parijs te de collectie. II

KANTOORBOEKEN

vermeerderd met eenige Frachtige Stelen. III onder een titel met geheel Koppen ruggen met scharnieren, zijnde van eene geheel nieuwe vinding. (3910)

Boekhandel Lange & Co.

- Zak-Almanak..... f 2.—
  - Kantoor-Almanak..... 0.60
  - Idem. Opgeplakt..... 1.60
  - Beiden franco per post..... f 3.—
- (3854)

"Wat is er, Francisca? Wat doert u?"

"Niets, niets," antwoordde zij snel, "ga voort met uw verhaal, Frederik!"

"Gehoubaat, zegde zij er echter bij, "het zal zijn eerste en zijn laatste verwijt zijn!"

Men zal zich herinneren, dat mevrouw de Montespan uit de gunst van Lodewijk XIV door meerooy de Maintenon, door middel van mademoiselle de Fontanges, weer verdrongen werd, waardoor de Montespan de lasteraar vandaan van madame de Maintenon werd.

Wat is er, Francisca? Wat doert u?"

"Niets, niets," antwoordde zij snel, "ga voort met uw verhaal, Frederik!"

"Gehoubaat, zegde zij er echter bij, "het zal zijn eerste en zijn laatste verwijt zijn!"

Men zal zich herinneren, dat mevrouw de Montespan uit de gunst van Lodewijk XIV door meerooy de Maintenon, door middel van mademoiselle de Fontanges, weer verdrongen werd, waardoor de Montespan de lasteraar vandaan van madame de Maintenon werd.

BATAVIAASCH HANDELSBLAD.

De ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat door hem

van af primo Januarij 1858

zal worden uitgegeven een NIKOW DAGBLAD.

getiteld:

BATAVIAASCH

HANDELSBLAD

onder Hoofd-Redactie van den heer

H. J. LION.

Degenen, die g'euegd zijn, zich voor het eerste Halfjaar 1858 te abonneren, worden beleefdijk verzocht hiervan zoo spoedig mogelijk aan den ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor franco toe te zenden, ten einde de oplage bij tijds te kunnen regelen.

Prijs voor het Eerste Halfjaar.

Voor Batavia..... f 12,50.

» Java..... - 15,—.

» de Buitenbezittingen.. - 17,50.

» Nederland..... - 22,50.

De Inteckening en Storting der Gelden, alsmede het bezorgen der Advertentiën voor dit Blad kan ook geschieden:

Te Samarang bij de heeren Kruthoffer, Soesman & Co en J. C. Muller, ten kantore der firma B. Kopersmit & Co.

Te Soerabaya bij de Gebr. Kecken; en bij den heer J. Schaap, boekhouder der Stoomboot-Maatschappij van de heer W. Cores de Vries.

Nader zal worden opgegeven, bij welke kantoren men zich op de Buitenbezittingen kan abonneren.

(3884) W. BRUINING.

BATAVIA, 21 November 1857.

Boekhandel van W. BRUINING.

Direct dezer Prijs ontvangen:

Een klein Assortiment

Teeken voorbeelden

in alle genres, Zwart en Gekleurd, in Aquarel, met en zonder lijsten, waaronder eenige met bijbehorend PAPIER SPECTRE.

(3911)

Kantoor-Boekhandel, W. BRUINING.

Almanakken 1858.

I. Zak-Almanak.

f 2.— Per Post f 2.50.

II. Groote Kantoor-Almanak.

Kraan KLEURENDRUK.

Opgeplakt f 1.— Opgeplakt f 2.—

III. Kleine Kantoor-Almanak.

Opgeplakt f 0.50. Opgeplakt f 1.—

Mede verkrijgbaar bij M. BLOK te Cheribon. (3798)

1858.

Nederlandsch-Indische Zak-Agenda's ad f 2.—

Kantoor- en Miniaturen-Almanakken.

Almanakken met Dames-Portretten ad f 1.— bij

(3599) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Visitekaartjes

In boek, steen en blanko druk (het laatste geheel nieuw) bij

(3844) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Strat Kabar Bahasa Melajoe.

Abonnementen voor 1858 ad f 6, worden aangenomen bij

(3881) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Lithographie van H. M. van Dorp, te Batavia.

Visitekaartjes,

in verschillende grootten à f 8 per 100.

(3880)

Vergulde en Palissanderhouten Schilderij Lijsten

worden op verlangde afmetingen vervaardigd en van glas en toerehooren voorzien.

Schilderij Glazen van de grootste dimensie, bij

(3791) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

De Oudejaars-Avond,

Ernstige lekturen voor de laatste dagen des jaars, door G. E. van Koetsveld.

Vierde druk in prachtband. Franco per post f 4.— Batavia en Samarang bij

(3821) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Kantoor- en Papierhandel van H. M. VAN DORP, te Batavia.

Groote en Kleine Kantoorboeken

met en zonder koper, in verschillende formaten en tegen billijke prijzen.

Mede verkrijgbaar te

Samarang bij G. C. T. VAN DORP.

(3789) Soerabaya bij MARTENS & Co.

Kantoor-Boekhandel van H. M. van Dorp te Batavia.

KANTOOR-ALMANAK 1858,

opgeplakt f 1.—, los f — 50.

KANTOOR-AGENDA 1858,

zeer geschikt voor dagboek ten dienste van Landheeren, Kooplieden, enz., à f 5 franco per post f 6.

Mede te bekomen bij de Heeren

(3790) G. C. T. VAN DORP te Samarang, en MARTENS & Co. te Soerabaya.

H. M. VAN DORP, te Batavia.

Op nieuw ontvangen:

Eene sortering der nieuwste modellen van

Gouden- en Palissanderhouten Lijsten,

de laatste uitgesneden, met en zonder gouden banden, per voet van f — 50 à f 1.50.

Gemaakte Vergulde Lijsten met Glas.

(3788)

Boekhandel van H. M. VAN DORP, te Batavia.

Regtsgeeding tegen de 22 Maleijers,

schevelingen aan boord van het koopvaardij-schip TWENTHE, beschuldigd van wederspannigheid, doodslag en brandstichting in een schip.

Behandeld voor het provinciaal gerechtshof in Zuid-Holland, blad 1—12, à 50 Cts. per vel. (3804)

JAVA-BODE.

De ondergeteekenden, mede-eigenaren van het dagblad de Java Bode, hebben de eer te berigten dat de maatschap tot uitgave van genoemd blad, voor gezamenlijke rekening met den heer W. Bruining, door opzegging van laatstgenemde, op 1st December aanstaande ontbonden zijnde, deze onderneming voor huare rekening op dezelfde wijze zal worden voortgezet ter drukkerij van den eerstondergeteekende, die even als vroeger met de administratie van het blad zal blijven belast.

H. H. Inteckenaars op de Java Bode, die geneigd zijn met hun abonnement voor het eerste Halfjaar 1858 voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den eerstondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor franco toe te zenden, opdat de uitgever in staat gesteld mogen worden, de oplage bij tijds te regelen.

Prijs voor het eerste halfjaar: voor Batavia..... f 12,50.
» Java..... - 15.—
» de Buitenbezittingen..... - 17,50.
» Nederland..... - 22,50.

De Inteckening en Storting voor dat Blad kan ook geschieden bij van Haren Noman, Kolff & Co. en G. C. T. van Dorp te Samarang en E. Fuhr & Co. te Soerabaya.

(3882) H. M. VAN DORP, VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

BATAVIA, 14 November 1857.

VERTREKKENDE PERSONEN.

J. Trip, gemagtigde J. van Lennep. (3803)

T. L. Muller te Djoejacarta, gemagtigde van J. G. R. de Lavalette. (3872)

M. J. Pool en Familie. (3876)

Het Stoomschip Makassar

vertrek 2 maal 24 uren na aankomst der landmail naar Benkoelen en Padang.

Een der Stoomschepen onder directie van den ondergeteekende zal 24 uren na aankomst der landmail naar Cheribon, Samarang en Soerabaya vertrekken. Op den 20sten dezer zal een der Stoomschepen onder directie van den ondergeteekende naar Muntok, Rieuw en Singapore vertrekken.

(3871) W. CORES DE VRIES.

BATAVIA, 16 December 1857.

Naar Samarang en Soerabaya.

Het stoomschip Konigin der Nederlanden vertrekt den 27sten dezer.

Adres

(3877) MACLAINE, WATSON & Co.

Directeuren der N. I. Stoomboot Maatschappij

Vracht en Passage naar Samarang

met het Ned. Ind. schip MARIANNE ANTOINETTE kapitein J. Winter.

Informatiën bij

(3894) B. KOPERSMIT & Co.

Vracht en Passage naar Soerabaya.

Wordt aangeboden met het Ned. Barkschip MARINUS WILLEM Kapt. P. van Duyn, 24 dezer derwaarts te vertrekken.

Informatiën te bekomen bij den Gezagvoerder (Hôtel der Nederlanden) of de

Agenten,

(3908) MACLAINE, WATSON & Co.

Tot den overvoer van Passagiers naar Nederland wordt nog aangeboden het extra snelle campagne-schip OUDERKERK a/d AMSTEL gevoerd door H. Zinger. Het vertrek van dezen bodem zal op den 25sten dezer direct van hier plaats hebben. Nadere informatiën te bekomen bij

(3873) B. KOPERSMIT & CO.

BATAVIA.

In de *Javasche Courant* van heden is opgenomen een koninklijk besluit van 20 Augustus 1857 No. 104, behelzende de overeenkomst tusschen Nederland en Turkije, op den 24 October 1856, door de wederzijdsche gevolmagtigden te Gavevagnag gesloten, tot regeling der voorwaarden, waarop de Consulaire agenten van de Vereyene Porte in de voornaamste havens der Nederlandsche Oost-Indische Archipel te plaatsen.

In den vroegen morgen van 18 dezer, heeft een inlander, Toedong genaamd, op het erf van Mevr. P. op Goenong Sahari, onverwacht, zijne aldaar in dienst zijnde pleegmoeder, met name Ma Pia, met een klein doch zeer scherp mes, vier zware wonden aan hals, borst en arm toegebracht, tevens de vrouw naar het stadsverband is overgebracht. De dader is in verkerde bewaring genomen, doch de aanleidende oorzaak zijner misdaad nog onbekend, mogelijk is zij toetschrijven aan verstands verbijstering, daar genoemde inlander reeds sedert lang aan koortsen is lijdende en zich daardoor in verzwakten lichaams toestand bevindt.

Gisteren morgen, omstreeks 9½ ure, bevond de chinees Lie Akioe, op Klenteng alhier woonachtig, te huis komende, dat zijne huisvrouw, met name Nji Njing, was uitgegaan. Toen deze kort daarop terugkeerde, bracht Lie Akioe haar, op verschillende plaatsen des lichaams, met een mes een aantal steekwonden toe, terwijl ook eene baboe door hem gekwetst werd en zijn pleegkind, bij ongeluk, eene geringe wonde aan het been ontving.

Naar het schijnt moet jaloezij de oorzaak van het pleegde dezer misdaden zijn.

De misdadiger is in hechtenis genomen en de gewonden zijn naar het stadsverband overgevoerd.

Wij zijn in staat gesteld, het volgende mede te deelen omtrent de laatste gebeurtenissen in het rijk van Lingga, Rieuw en Onderhoorigheden. Tot regt verstand derzelve komt het ons echter niet ondienstig voor, in het kort de verhouding van de vroeger genoemde rijk tot het Nederlandsch bewind te schetsen.

Twee Malakka en Onderhoorigheden nu nog de meest gewichtige bezittingen van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie uitmaakte, was de maleische sulthan van het uitgestrekte Djohorsche rijk, dat het maleische achiër-eiland, de Rieuw, Lingga en andere aanzienlijke groepen, waaronder de eilanden van Sumatra's Oostkust in zich bevatte, en den genoot van de Compagnie.

De groote handel, die toen reeds in die landen gedreven werd, had een aanzienlijk aantal boeginezen derwaarts gelokt, die waren, in het begin der voorgaande eeuw, gemagtigd, dat zij, in 1719 en 1720, het geslacht der maleische sulthans, dat door de eijkers vertrokken was, op den troon konden herstellen.

Deze groote dienst bleef niet onbeloofd, en de voornaamste aanvoerders der boeginezen werden daardoor bevestigd met de aanzienlijkste posten van het rijk, en met die van radja moeda (onder koning, of eigenaar rijkbestierder,) welke betrekking erfelijk bleef in het geslacht van den eersten boeginezen onder koning die den naam en titel voerde van sulthan Ala'idin Sjah. De staatkunde der boeginezen was echter niet af te die van den maleischen sulthan en zeer dikwerf hadden er onderlinge botsingen plaats.

In 1748 zelfs verwijderde zich de onder-koning van Kamboedja buiten het rijk, omdat hij niet goed vond dat de sulthan den gouverneur van Malakka in een

EERSTE BIJVOEGSEL

behoorende bij den

JAVA-BODE,

van Zaterdag 19 December 1857, No. 101.

expeditie tegen Siak had hijgestaan, en toen hij vernam dat de Compagnie hem, ten gevalle van den sulthan, wilde doen opvatten, verbond hij zich met de overal invloedhebbende boeginesche hoofden en belegerde Malakka.

Verslagen, doch niet ten onder gebragt zijnde, werd, door tusschenkomst van den gouverneur van Malakka, eene verzoening tusschen hem en den sulthan tot stand gebragt.

Ook de opvolger van Daing Kambojja, radja Hadjid, kwam in verwickelingen met den gouverneur van Malakka. Deze, een einde willende maken aan den overlast, dien het maleische rijk van de boeginezen had te verduren, zond, in 1783, eene militaire expeditie tegen Riouw, waar de onderkoning en de voornaamste boeginesche hoofden gezeteld waren. Deze expeditie keerde echter onvruchtig zake terug, maar werd, in het volgende jaar, gevolgd door eene beter toegeruste, bestaande uit het landsescader van zes zware schepen, onder den kapitein-ter-zee J. P. van Braam, benevens twee compagnies oorlogschepen en andere vaartuigen.

Er werd zwaar gestreden en de uitslag was, dat al de boeginezen, overal geslagen zijnde, in den nacht van 29 op 30 October 1784, met stille trom de wijk namen, en aan den maleischen sulthan de zorg overlieten van zijne zaken met de Compagnie te schikken.

De sulthan had te veel overlast van zijne boeginesche onderdanen ondervonden, om niet zeer blijde te zijn met hun vertrek en om niet te verlangen waarborgen tegen hunnen verderen invloed te verkrijgen, hetgeen niet beter kon, dan door zijne belangen nauwer te verbinden met die van de Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, die door de behaalde overwinning, meesters van het rijk was geworden.

Het gevolg hiervan was, dat, op den 10den November 1784, tusschen de Compagnie en sulthan Machmoed Sjah en zijne rijksgrouten een contract werd gesloten.

De aanhef van dit contract luidt woordelijk als volgt:
• Vooraf erkent de Doorluchtige Vorst en zijne rijksgrouten dat zij, door de herhaalde overwinningen, die door de oorlogsmagt van de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, en die der Oost-Indische Compagnie, onder de orders van den commandant en chef J. P. van Braam, over de vereenigde magten der boeginezen en andere met dezelve verbonden Vorsten, zoo op Telok Katapang, Selongoor, als nu jongs op den 29sten October 1784, alhier voor Riouw bevochten, bevrijd zijn geworden van het drukkende juk van overheersching derzelver boeginezen, hetwelk zij, in schijn van regt als onderkoning van het Djohorsche rijk, maar al te zeer tot verkleining van de wettige afstammelingen van het oude koninklijke Djohorsche stambuis, geërfend hebben, waarvoor zij nu en ten eeuwigen dage, huanne regtmattige dankbaarheid aan hunne verlossers voormeld zullen en willen erkennen.

• Dat het regt des oorlogs, welke zoo onregtvaardig tegen de nederlandsche compagnie, op den naam van den doorluchtigen vorst Alzoe Padoeka Sri Sultan Machmoed, door den gesneuvelden onderkoning radja Hadji, begonnen en na zijnen dood door radja Ali met veel hevigheid voortgezet is, tot dat zijne magt alhier voor Riouw geslagen, en hij met al de boeginezen, en vele inwoners van dit rijk en plaats op de vlugt gedreven en zich nu elders begeven heeft, een volkomen regt van overwinning van dit rijk en plaats aan de nederlandsche wapenen gegeven heeft, als buiten eenige mogelijke defensie gelaten zijnde.

• Dat de doorluchtige vorst en zijne rijksgrouten, erkennende en dankende de menschlievendheid van den commandant in hoofde dezes genoemd, om de overgebleven inwoners te sparen en het land niet te verwoesten, moeten toestaan, dit rijk en plaats tot een eigendom van de Nederlanders geworden is, door het regt des oorlogs wettiglijk verkregen.

• Dat de doorluchtige vorst Alzoe Padoeka Sri Sulthan Machmoed en zijne opgemaakte rijksgrouten, voor zich en al zijne nakomelingen in der tijd, erkennen en verklaren, hetzelve koninkrijk en plaats als een wettig en onsterfelijk leen van de Nederlanders te ontvangen, om hetzelve, voor zich en zijne wettige afstammelingen, te blijven bezitten, nu en ten eeuwigen dage, onder de navolgende conditie en voorwaarden, welke van wederzijde heilig en ongeschonden bewaard zullen moeten blijven. (1)

(1) Als een bewijs hoezeer dit contract is gesloten in overeenstemming met en met zuivere kennis van zaken door de Maleische vorsten, laten wij hier, in Latijnsch schrift overgebragt, volgen eene woordelijke copij van den Maleischen tekst van de boven omschreven aanhef, genomen naar het exemplaar van het contract, dat thans nog bij den sulthan van Lingga berust:

• Alamat soerat perdjandjian sabbat bersabbat dan berkaseh kasehan jang tiada berhingga malinkau tinggal pada selama lamanya pada antara kompanie welandawie dan toean jang maha moelia jang toetoe padoeka srie sulthan Machmoed Radja atas tachtan karadjaan negri Djohor dan Pahang beserta Riouw dan sekalian poeloe poeloe jang taloek di bawahnja, maka perdjandjian ini soedah di angkatnja serta soedah koentjikan begai kompanie welandawie olih toean bingsawan Jacob Pieter van Braam jang mendjadi kommandan serta panghuloe besar dari pada angkat angkataunja prang toean toean istatan Generaal dari negri negri welandawie jang bersoea toean beserta dengan toean jang maha moelia jang tersehoet pada awal soerat perdjandjian ini padoeka srie sulthan Machmoed dengan pangkat kebasaran iez bersama sama prins prins dan mantri mantri jani pertama Radja Toeah, kadoea Radja Bandahara, katiga Radja Toemengong, ka-empat Radja Indra Bongsoe adanja.

• Maka pada moela pertamanja toean jang maha moelia beserta mantri mantrinja mengakoe bahoea marika itoe dari pada kamanangan jang beroelang oelang soedah di perolihnja olih keasa pepangan statan Generaal dari negri negri welandawie jang bersoeatoean dan kompanie welandawie di bawah parittha kommandan panghuloe besar Jacob Pieter van Braam dari pada Boegis Boegis jang telah menjoeatoekan koratnja sama sama dengan radja lain lain di Teloek Katapang dan Selongoor serta Baharoe Baharoe ini dihadapan negri Riouw pada doea poeloe sembilan hari boela October tahun seriboe toedjoh ratoes delapan poeloe anapat, maka olih kamanangan kamanangan pepangan itoe sekalian isi negri soedahlah

Na de sluiting van dit contract werd te Riouw een resident geplaatst en eene militaire bezetting gelegd, doch in 1784, werd de plaats tijdelijk verlaten, daar de geringe bezetting niet in staat was, de aanvallen te wederstaan van de Solokse zeeroovers, wier hulp door de verdreven Boeginezen was ingeroepen en die radja Ali de middelen verschafte, om gewapenderhand zijne vroegere betrekking van radja Moeda te herwinnen en te behouden. De bezetting te Riouw werd dadelijk daar weder gelegd, maar de algemeene toestand van Nederlandsch Indië veroorloofde niet de noodige maatregelen te nemen, om de Boeginezen en de in het Djohorsche rijk genestelde zeeroovers voldoende in dwang te houden.

Bij de weder vestiging van het Nederlandsch gezag in Indië werd alzoo de Boeginesche stam weder in het rijksbestuur gevonden en daar in gelaten. Om de zaken wettiglijk te regelen, werd, op den 20 November 1818, door den commissaris J. C. Wolterbeek met den sultan van Djohor, Pahang, Riouw, Lingga en onderhoorigheden en zijne rijksgrouten een contract gesloten, waarbij werd vernieuwd het tractaat van 10 November 1784, voor zoover bij hetzelfde aan des sultans vader het rijk van Riouw is teruggegeven, om dit verder te bezitten als een wettig en onsterfelijk leen der Nederlanden, in dier voege dat de tegenwoordige vorst, even als zijn vader, zal zijn vasal van Z. M. den Koning der Nederlanden, en als zoodanig koning over het rijk van Djohor, Pahang, Riouw, Lingga en onderhoorigheden, hij en zijne wettige erfgematen ten eeuwigen dage. (2)

Toen het Djohorsche rijk, ten gevolge van art. 10 en 12 van het Londensche tractaat van 17 Maart 1824, werd gesplitst en het rijk van Lingga, Riouw en onderhoorigheden, onder het Nederlandsche, en het rijk van Djohor en Pahang onder het Britsche oppergezag, was het noodig, dat de verhouding van den sultan van het eerstgenoemde rijk tot het Nederlandsch-Indisch gouvernement op nieuw werd geregeld. Daarom werd, op den 29 October 1830, met dien vorst een tractaat gesloten, waarbij het voormalig tractaat van den 10 November 1784 en het daarop gevolgd tractaat van den 29 November 1818 tot grondslag werd aangenomen van de onderlinge betrekkingen tusschen beide contractanten.

Dit laatste contract werd op den 28 Maart 1842 bezworen door den onlangs van zijn leen vervallen verklaarden sultan Machmoed Moethlafar Sjah, en, onder de voorwaarden van dat contract, werd hij tot sultan van het rijk van Lingga, Riouw en onderhoorigheden verheven.

Reeds spoedig gaf deze vorst zijnen leenheer, het Nederlandsch Indische gouvernement, stof tot klacht. Hij verwaarloosde de belangen van zijn rijk en bevolking, om kostbare genoegens na te jagen, waardoor de geringe onderdanen en evenzeer de rijksgrouten tot buitengewone opbrengsten verplicht werden.

Herhaalde waarschuwingen aan den Sulthan gegeven, om hem het ware belang van zijn rijk, dat voor zoo veel ontwikkeling vatbaar is, te doen inzien, bleven zonder gevolg. Integendeel, niet alleen ging hij voort zijn eigen rijk te verwaarloosen, maar zelfs mengde hij zich in allerhande zaken, rakende de vorsten, die op het Maleische schiereiland staan onder Britsch gezag of invloed. Zonder de geringste voorkennis van het Nederlandsch-Indisch gouvernement of van den resident van Riouw, begaf hij zich naar de staten van die vorsten en oefende daar enen invloed uit, die niet bevorderend was voor de goede verstandhouding tusschen die vorsten onderling.

Dit gaf, in Februarij 1854, den gouverneur van Bruce of Wales Island, Singapore en Malacca aanleiding tot klagen bij het Nederlandsch Indisch gouvernement, welk gouvernement niet willende dulden, dat een van dezelfde vasallen op vreemd grondgebied zich aan handelingen overgaf, die met het volkenregt strijdig zijn, den sulthan Machmoed Moethlafar Sjah, bij brief van den Gouverneur Generaal, aanmaande, om in zijn rijk terug te keeren en zich niet verder met de zaken der vorsten van het maleische schiereiland in te laten.

Den 20sten Mei 1857 begaf de sulthan zich op nieuw naar Singapore en keerde den 6den Junij te Penjangat (Riouw) terug, vanwaar hij zich den volgende dag, zonder den resident te ontmoeten, naar Lingga begaf om eenige vaartuigen in gereedheid te brengen, waarmede hij zijne moeder van Trengganoe wilde afhalen.

terlepas dari pada orang Boegis Boegis ampoenja parintah jang amat brat dan pedih, jang marika itoe telah memegong dengan seroepa soeal soeal betoel seperti Radja Moedah dalam karadjaan Djohor serta mengoerangkan kabasaran anak tjoetjoenja radja Djohor jang dahoeloe dahoeloe, maka jang maha moelia beserta mantri mantri nja pada sekarang ini serta pada selama lamanya bandak memerie trima kaseh sebagimana patoet kapada jang telah meloepoetkan marika itoe serta mengakoe jang deri karana hak atau kabetoelan pepangan jang telah di moela i dengan ilahim sekali lawan koempanie welandawie oleh radja moedah njang soeda mati dalam prang, namanja Radja Hadji, serta memakoi nama njang maha moelia sulthan Machmoed dan setelah ija mati maka radja Ali sangat kras poela telah melawan prang kapada kompanie welandawie sahingga sekalian koet nja soedah di poekoel nja di hadapan negri Riouw dan ija pon dengan sekalian orang Boegis beserta banjak orang pasik tachtan karadjaan negri ini soedah lari katampat lain, maka itoelah hak atau kabetoelan pepangan telah memeri kamanangan jang samporna deripada karadjaan negri ini kapada sendjata soedjata koempani, kerna karadjaan negri ini soedah di tinggalkanja jang sekalkali tiada boleh melawan, demikian lagi deri karana jang maha moelia beserta mantri mantri nja mengakoe serta memerie kaseh banjak banjak toean kommandan jang tersehoet ampoenja kasehan kapada memoesia memoesia, jang soedah memeliharakan pasik pasik negri jang soedah tertinggal dan tiada membinaasakan negri, maka itoela jang maha moelia beserta panghuloe panghuloe loenja hoehaja hoehaja jakan tachtan karadjaan negri itoe telah mendjadi koempani welandawie ampoenja melik jang telah di perolehja oleh kabetoelan pepangan, maka deri karana itoelah jang maha moelia Padoeka srie sulthan Machmoed dan sekalian mantri mantri nja jang tersehoet pada awal soerat ini mengakoe serta mengatakan begai sendirinja serta begai zariat zariatnja jang moestachrin, tachtan karadjaan negri Djohor dan pangita di trimanja deripada tangan welandawie seperti arjati barang pindjaman jang tiada boleh mati, serta betoel kompani ampoenja milik soepaja di perulik karadjaan itoe oleh jang maha moelia beserta anak tjoetjoenja pada sekarang ini serta pada selama lamanya dengan soerat perdjandjian jang berkoet di bawah stjator ini jang ta'dapat tiada di peliharakanja oleh kedoea pihak dengan koedoes dan sekali kali tiada boleh di roesakanja itoe: adanja.

(2) Soepaja sultan Abdoel Rahman Sjah jang ada sekarang ini, tinggal seperti ajahanjanja, anak hoehaw kapada jang di pertoean bezar Nederland, akan memegang segala pakerdjaan negri ini enz.

De resident raadde hem af zich in persoon derwaarts te begeven, en stelde hem voor de hulp van het Engelsche gouvernement in te roepen, om zijne moeder van Trengganoe te doen overkomen, welk gouvernement daartoe met de meeste bereidwilligheid wilde medewerken. Zelfs bood de gouverneur der Straits Settlements aan, den sulthan van Trengganoe ter zake te schrijven en den sulthan van Lingga, met eene Engelsche stoomboot, naar Trengganoe over te brengen. De sulthan van Lingga antwoordde hierop ontwijkend, maar onverwacht kwam hij, den 12den Augustus 1856 te Panjangat en verzocht den resident om een onderhoud. Dit werd bepaald op den volgenden dag, doch, in stede van bij den resident te komen, zond de sulthan eene boodschap, dat hij naar Singapore en van daar naar Trengganoe zou vertrekken, met verzoek derwaarts te worden vergezeld door het te Riouw station houdende oorlogschip of door een paar kruisboten.

Zonder hierop antwoord af te wachten, verzeele de sulthan naar Singapore, vergezeld door twee kruisboten van den onderkoning. Deze kruisboten worden, op kosten van het Nederlandsch Indisch gouvernement uitgerust en onderhouden en staan uitsluitend ter beschikking van den resident van Riouw.

Te Singapore werd den sultan nogmaals door het Britsch bestuur aangeboden, hem een stoomschip voor de reis naar Trengganoe te geven. De sultan bedankte hiervoor en gaf zijn voornemen te kennen, om naar Lingga terug te keeren. Inderdaad klaarde hij uit naar Lingga, doch, in stede van derwaarts, begaf hij zich naar Trengganoe, terwijl te Lingga een aantal gewapende prauwen werd in gereedheid gebragt, om hem, op het eerste opontbod, naar Trengganoe te volgen.

Deze veronachtzaming van de veruaningen van het Nederlandsch-Indisch gouvernement, en deze krenkende handelwijze jegens het Britsch-Indische gouvernement, dat den sultan van Lingga zoo veel blijken van welwillendheid had gegeven, mogt het Nederlandsch-Indisch gouvernement van zijnen leenman niet langer gedoogen. Daarom werd den sultan, als een laatste waarschuwing, bij brief van den Gouverneur-Generaal, aangezegd, dat hem werd verboden zich immer weder buiten zijn gebied te begeven, zonder toestemming van den Gouverneur-Generaal, terwijl, ingeval van verdere oerbiedigheid of ongehoorzaamheid jegens het Nederlandsch-Indisch gouvernement, hij, sultan, niet meer zou kunnen rekenen op de bescherming van dat gouvernement, en voorzeker zijn rijk zou verliezen. Deze aanzegging werd den sultan gedaan te Lingga, op den 3den Januarij 1857.

In de maand Augustus daaraanvolgende kwam de sultan te Riouw, tot het bespreken van eenige zaken met den resident. Te midden der onderhandelingen en niet tegenstaande de waarschuwing van den resident, zeilde de sulthan den 30sten Augustus naar Singapore, na nog de onbeschaamdheid te hebben gehad van te verzoeken door eene kruisboot te worden vergezeld.

Hierdoor was de maat volgemeten. De sultan Machmoed Moethlafar Sjah had zoolang de bewijzen gegeven van zich niet te willen storen aan de vermaningen, hem door zijnen leenheer, in het belang van de welvaart van zijn rijk, en in het belang der goede verstandhouding met een vreemd bewind, dat hem immer voorkomend bejegend had, gegeven, dat moest worden besloten hem van zijn leen te ontheffen.

Dit geschiedde, bij het maaiest van den Gouverneur-Generaal van 21 September 1857, opgenomen in ons nummer van 30 daaraanvolgende.

Dit manifest werd den sultan op den 7den October jl. te Singapore overhandigd.

Hierop vertrok de resident van Riouw naar Lingga, alwaar aan de rijksgrouten, en bevolking de beslissing van het Gouvernement werd medegedeeld, en zij werden uitgenoodigd, eenen vervanger van den sultan, volgens de rijksinstellingen, aan te wijzen.

Niet alleen verhief zich geene enkele stem ten gunste van den afgezette vorst, maar algemeen was de vreugde, dat men van hem ontslagen was en de hoofden betuigden, dat, indien niet het gouvernement zoo gehandeld had, de bevolking wellicht spoedig tegen hem in verzet zou zijn gekomen, want niet alleen bekreunde hij zich niet om de rijkszaken, maar hij verwaarloosde ook zijne godsdienstpligten. Hij was zelfs zoo ver gegaan, in zijne minachting van de voorschriften van den Islam, dat hij eene vooruualige bijzit van zijnen vader had gehuwd.

Bij gebrek aan eenen mannelijken afstammeling van den afgezette sulthan, werd door de hoofden en bevolking tot zijnen vervanger gekozen een zijneroom, genaamd Tongkoe Moeda, die door den resident voorloopig, en onder de nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, als sulthan van Lingga, Riouw en Onderhoorigheden en onder den naam van Sulthan Soleiman Bador Oel Alam Sjah, werd bevestigd.

—Ten vervolge onzer mededeelingen, nopens de laatste-lijk van Japan ontvangen berichten, voorkomende in ons nummer van den 12den December H. No. 99, zijn wij in de gelegenheid, mededeeling te doen van de, den 16den October 1857, tusschen de Japansche en Nederlandsche gevolmagtigden overeengekomene additionele artikelen, op het, den 30sten Januarij 1856, gesloten tractaat tusschen Nederland en Japan.

Art. 1. In de havens van Nagasaky en Hakodate zal van nu af handel worden toegelaten.

• Te Hakodate zal de handel begonnen worden tien maanden na dagtekening dezer.

Art. 2. Tonnegelden berekend à sp. m. 0 5 (vijf maas) of f 0.80 (tachtig centen) Nederlandsch courant per ton, zullen betaald worden binnen twee dagen na aankomst.

Voor schepen van minder dan een honderd en vijftig tonnen groote, wordt sp. m. 0,1 (een maas) of 0,16 (zestien cents) Nederlandsch courant per ton bepaald.

Oorlogschepen betalen geen tonnengelden, maar wel loodsgelden en loon voor boegseer vaartuigen.

Indien te Nagasaky eenmaal tonnengelden betaald zijn en de schepen van daar dadelijk naar Hakodate vertrekken, behoeven de tonnengelden niet andermaal betaald te worden.

Tot dat einde, zal te Nagasaky eene kwitantie voor betaalde tonnengelden worden gesteld op het manifest.

En omgekeerd evenzoo bij vertrek van Hakodate naar Nagasaky.

Eene vreemde haven aangedaan hebbende, moeten op nieuw een manifest ingediend en tonnegelden voldaan worden, wanneer nieuwe artikelen worden aangebracht.

Indien men vaartuigen huurt, om te lossen of te laden of te bevrachten, zoo zal men koelies nemen, die als zoodanig geregistreerd zijn.

Men zal geene koelies aannemen, die niet voorzien zijn van een bewijs van registratie.

Art. 3. Handelsschepen, die geen handel drijven, maar langer dan twee etmalen in eene haven blijven, betalen tonnegeld.

Handelsschepen, die om herstellingen te doen, uit nood enz., binnenloopen zonder handel te drijven en niet overschepen, betalen geen tonnegeld.

Indien voor de herstelling ontscheepte lading mogt verkocht worden, moeten tonnegelden voldaan worden.

Art. 4. Binnen acht en veertig uren, na de aankomst van een handelschip te Nagasaky, zullen door den hoogsten Nederlandschen ambtenaar te Decima, den naam van het schip en van den gezagvoerder worden opgegeven, vergezeld van het manifest en de tonne-maat van het schip, en zulks op straffe voor den gezagvoerder bepaald bij artikel twee en twintig.

Te Hakodate zal zulke geschieden door den gezagvoerder binnen een etmaal.

Te Nagasaky kan dadelijk geleest worden gedurende den dag; maar te Hakodate moet geleest worden, nadat het manifest is aangeboden en in tegenwoordigheid van daartoe bestemde Japansche ambtenaren.

Indien eene plaats voor de visitatie der in- of uitgevoerde goederen opgericht wordt, ook te Nagasaky, zal daarvoor onderhandeld worden, en zulke de te nemen maatregelen even zoo worden bepaald.

Art. 5. Het getal der handelsschepen is onbeperkt. Geene beperking van den handel tot eene zekere geldeom heeft plaats.

Indien aangevoerde goederen door de Japanners niet gekocht worden of er gebrek bestaat aan retouren, zoo blijven die onverkocht.

Indien de aangevoerde goederen gekocht worden, maar er gebrek aan retouren bestaat, zoo zal betaald worden, met vreemde gouden en zilveren munten, wanneer die bij de geldkamer in meerdere of mindere hoeveelheid voorhanden zijn.

Art. 6. Van de opbrengst van alle bij openbare veiling of ook onder de hand verkochte handelwaren, zal een regt van 25 pCt. geheven worden.

Maar deze heffing is niet van toepassing ten aanzien van de goederen, die aan de geldkamer worden afge-staan. Begten op de in-, uit- en doorvoer zullen van tijd tot tijd bij onderhandeling worden vastgesteld.

Tot zoo lang geldt de tegenwoordige heffing.

Art. 7. Na bezigtiging der koopwaren worden de veilingen bij de geldkamer gehouden, die de koopsom-men ontvangt en bewaard, ten ware in betaling goe-deren van de koopers ontvangen zijn.

Indien de koopers, die bij de openbare veilingen ge-kocht hebben in gebreke blijven, om de koopsom te betalen, zoo zal die door de geldkamer vergoed wor-den.

Alhoewel de koopsom van onder de hand verkochte goederen niet betaald wordt, wordt die door de geld-kamer niet vergoed.

De Nederlandsche kooplieden zullen zoodanige open-bare veilingen, zoo dikwijls zij zulke goedvinden, kunnen doen houden, zonder beperking tot een zeker getal van kooplieden, die daarbij werden toegelaten.

Art. 8. Wanneer eenige goederen in veiling gebragt maar onverkocht zijn en deze te Decima bewaard wor-den, om nader te worden geveild, zoo zal telkens ge-handeld worden, volgens het voorgaande artikel.

Ook kunnen zij onder de hand verkocht worden.

Maar alle door de Japanners onder de hand gekochte artikelen moeten bij de geldkamer met klinkende munt betaald worden.

Daarvoor mogen door de Japansche koopers niet regt-streksche retouren gegeven worden.

Indien, door tusschenkomst van den hoogsten Neder-landschen ambtenaar te Decima, aan de geldkamer een lijst wordt ingediend van onder de hand aan Japanners verkochte goederen, met opgave der koopsommen, zoo zullen die goederen aan de koopers worden afge-leverd op vertoon van een bewijs van betaling bij de geld-kamer.

Art. 9. Niet enkel de bepaalde leveranciers, maar alle kooplieden mogen te Decima komen, om te onder-handelen over koop en verkoop van goederen. Te Ha-kodate zal daarvoor eene plaats (handelsbeurs of bazaar) bestemd worden.

Art. 10. Indien de Japansche kooplieden goederen onder de hand gekocht hebben, en deen door den Ne-derlandschen koopman zijn afgeleverd voor dat de koop-som bij de geldkamer betaald is, en daarvoor moege-lijkheden ontstaan, wanneer de goederen verduisterd of de koper gevulgt mogt zijn, of ook indien de aanbe-steding van leveranciers moegeijkheden te weegbrengt, zoo zal die zaak zoo veel mogelijk onderzocht worden.

Maar de geldkamer zal voor de schade niet aanspaa-kelijk zijn.

Na de aflevering en ontvangst van goederen kan niet meer geklaagd worden over de kwaliteit, het gewigt en de maat der gekochte of verkochte goederen.

Art. 11. Indien een Nederlander van de Japanners goederen koopt, zal door hem betaald worden met pa-pieren geld, door de geldkamer uit te geven.

Dit papieren geld zal door de geldkamer aan de Ja-pansche handelaars dadelijk voldaan worden met Japa-nische munt.

Alle onkosten van Decima, het loon van boegee-vaartuigen, enz. zullen met gelden bij de geldkamer in bewaring voldaan worden.

Art. 12. De Nederlanders kunnen ook met vreemde gouden en zilveren munten betalen.

Indien van de Japansche zijde verlangd wordt, om vreemde gouden en zilveren munten te ontvangen, zal daarvoor onderhandeld worden met de Nederlanders.

Alle vreemde gouden en zilveren munten moeten evenwel alleen aan de geldkamer worden afgedragen.

De zilveren Spaansche mat of pilaarmat wordt gere-

kend tegen de waarde van f 2,50 (twee gulden vijftig cents).

De zilveren Mexikaansche dollar tegen de waarde van f 2,55 (twee gulden vijf en vijftig cents)

Art. 13. Oorlogsbehoefsten in het algemeen, zullen aan het Japansche gouvernement, maar niet aan de kooplieden mogen worden geleverd.

Indien onder voor de eerste maal in Japan aange-bragte goederen zich artikelen bevinden mogten, die men in Japan wil verbieden aan de kooplieden te leveren, zoo zal daarvoor officieel onderhandeld worden.

Art. 14. De invoer van opium in Japan is verboden.

Art. 15. Goud en zilver mogen niet door de Neder-landers gekocht worden. Maar zulks is niet toepasse-lijk op vergulde zaken, noch op bewerkt goud en zil-ver.

Japansche munten mogen niet uitgevoerd worden.

Indien er nog andere artikelen mogten zijn, waar-van de uitvoer niet kan worden toegestaan, zoo zal daarvoor telkens officieel onderhandeld en beslist wor-den.

Art. 16. Rijst, gerst, tarwe, daitz, schootzoe, steenkolen, papier-mimo en papier-handel, boekwerken, kaarten, koperwerk, zullen alleen door de geldkamer geleverd worden.

Maar op voor eigen gebruik van leveranciers of in de stad gekochte artikelen is deze beperking van geene toepassing.

Boeken en kaarten, die zonder verlof van de Japa-nische regering gedrukt of geschreven zijn, of verkocht worden, mogen niet worden uitgevoerd.

Art. 17. Koper, sabels en toebehooren samats nisiti (zekere zijden stof), wapenrustingen, vuurwapenen, hoogen met toebehooren, paardentuigen en verdere wapentuigen, mogen door de kooplieden niet geleverd worden.

Maar bij de aanbesteding van aan de Japansche re-gering te leveren goederen, zal kunnen worden over-eengekomen, om die tot gedeeltelijke betaling te doen strekken.

Indien er meerdere verboden artikelen mogten zijn, zal na officiele onderhandeling, daarmede even zoo ge-handeld worden.

Art. 18. Al de door de Japanners verkocht wordende goederen worden geleverd, tegen telkens overeen te kom-men prijzen, en niet tegen vastgestelde prijzen.

Bij mislukking van den oogst, zal de Japansche re-gering tijdelijk den uitvoer van eenig voedingsmiddel kunnen verbieden.

Ook zal de uitvoer van was en papier tijdelijk kun-nen verboden worden, na eene ondervonden ramp.

Art. 19. Gedurende het verblijf der handelsschepen te Hakodate, zullen alle scheepspapieren aan het gou-vernement aldaar in bewaring worden gegeven.

Te Nagasaky worden ze in bewaring gegeven aan den hoogsten Nederlandschen ambtenaar te Decima.

In beide havens zullen Japansche wachtaartuigen nabij de koopvaardij-schepen geplaatst worden, om tegen sluikhandel te waken.

Het getal dezer vaartuigen kan naar omstandigheden vermeerderd of verminderd worden.

Door de Nederlanders wordt daarvoor niets betaald.

Art. 20. Omdat men voor het lossen en laden vaar-tuigen onder 's hands huurt, zoo zullen de goederen die daarbij verloren, mogten geraakt niet door de geld-kamer vergoed worden. Maar van de Japansche zijde zal die zaak zooveel mogelijk onderzocht worden.

Art. 21. Indien bij de aankomst van eenig handels-schip een valsch manifest mogt worden ingediend, zoo zal de hoogste Nederlandsche ambtenaar die zaak on-derzoeken, en aan den gezagvoerder opleggen de beta-ling eener boete, ter waarde van 500 (vijf honderd) zil-veren dollars aan de geldkamer.

Art. 22. Indien bij aankomst te Hakodate binnen een etmaal geen manifest is ingediend, zoo zal de ge-zagvoerder aan de geldkamer eene boete betalen van f 50 vijftig zilveren dollars voor iederen dag verzuim; doch zal deze boete in geen geval meer dan 200 (twee honderd) zilveren dollars belooopen.

Indien te Hakodate gelost wordt vóór dat het mani-fest is ingediend, zullen de geloste goederen verbeurd verklaard worden en de gezagvoerder zal eene boete van 500 (vijf honderd) zilveren dollars moeten betalen.

Art. 23. Zoowel tusschen eigene lands- als met vreemde handelsschepen, die in de haven gelegen zijn, zal geene overschepping van iets dat tot de lading behoort, mogen plaats hebben, dan na verkregen toestemming van het gouvernement, en in tegenwoordigheid van daartoe ge-stelde Japansche ambtenaren.

Zonder die toestemming overgescheepte lading zal ver-beurd verklaard worden aan de geldkamer.

Art. 24. Indien sluikhandel mogt gedreven worden in de opengestelde havens, zullen de Japansche slui-khandelaars volgens de Japansche wet gestraft worden.

De Nederlandsche sluikehandelaar zal onderworpen zijn aan de verbeurd verkaring, van de ter sluike in- of uit-gevoerde en wettig achterhaalde goederen.

Wanneer langs de Japansche kust, in de niet vóór handel opengestelde plaatsen sluikehandel gedreven wordt, zal het vaartuig en de lading verbeurd verklaard worden.

Hierover zal de hoogste Nederlandsche ambtenaar, die in Japan verblijf houdt, na onderzoek, geene twarig-heid maken.

Art. 25. Geen Japanner mag aan boord van een Ne-derlandsch schip verblijven, zonder waarschuwing van het Gouvernement.

Indien een Japanner zich uit eigene beweging of zon-der toestemming aan boord van een Nederlandsch schip begeeft, zal hij opgevat en aan de Japansche ambte-naren worden overgeleverd.

Art. 26. De hoogste Nederlandsche ambtenaar te De-cima zal geen Nederlandsch handelschip laten vertrek-ken, vóór dat de afrekening is afgeloopt.

Te Hakodate mogen de door de Nederlanders inge-kochte goederen niet alle ingeladen worden, voor dat zij geheel betaald dan wel goederen daarvoor afgeleverd zijn.

Art. 27. De goederen, die door de landpoort van Decima ter sluike (in verschil met den pashief) in- of uitgevoerd worden en wettiglijk achterhaald zijn, zullen verbeurd verklaard worden.

Artikel 28. Goederen voor eigen gebruik door een Nederlander aan een Japanner geschonken, zullen al-

leen op een pashief, door den hoogsten Nederlandschen ambtenaar te Decima te verleen, uit de poort mogt gebragt worden.

Art. 29. Bij aankomst van schepen van eenige nati-e welke reeds een tractaat met Japan gesloten heeft, zal de vrij persoonlijk verkeer tusschen de Nederlanders en opvarenden van zoodanige schepen plaats hebben, zo-wel aan boord der schepen als te Decima.

Hiermede zal gewacht worden tot dat het, door een onderzoek van den wachtofficier, zal gebleken zijn, of welke natie de schepen behooren.

Art. 30. De Nederlanders zullen zich zonder daartoe te zijn uitgenoodigd, niet begeven binnen batterijen of gouvernementen gebouwen en verdere van eene poort voo-ziene plaatsen of huizen.

Tempels, thee- of rusthuizen enz. zijn hiervan uitge-zonderd.

Het verbod van dit artikel is niet van toepassing, wan-neer de hoogste Nederlandsche ambtenaar, in Japan ver-blijf houdende, zich naar het gouvernement wenscht te begeven, ter behandeling van dienstzaken.

Art. 31. Voor vertoevingen in rust- of theshuizen en in tempels en voor hetgeen men in de winkels voor eigen-gebruik koopt en voor het vaarloon, zal betaald wor-den met papieren geld, door de geldkamer uit te geven.

Art. 32. De grenzen der wandelingen voor de Ne-derlanders te Nagasaky worden op bijgevoegde kaart aangewezen.

Te Hakodate is die grens bepaald op vijf Japansche mijlen. Indien een Nederlander deze grenzen, zonder toestemming van het gouvernement, overschreden heeft, zal hij, op de waarschuwing van daar aanwezigen, te-rugkeeren.

Indien hij zoodanige waarschuwing niet mogt aanne-men, zal hij, zonder aanzien van persoon, opgevat en aan den hoogsten Nederlandschen ambtenaar overgelo-ferd worden.

Art. 33. De Nederlanders hebben vrijheid tot uitoe-fening van hunne eigene of de christelijke godsdienst, binnen hunne gebouwen en binnen de voor hen bestem-de begraafplaatsen.

Art. 34. Brieven van de Nederlandsche regering aan die van Japan gezonden, zullen door den hoogsten Ne-derlandschen ambtenaar te Decima aan den gouverneur van Nagasaky of bij ontstentenis van dezen, aan den hoogsten aldaar aanwezigen Japanschen ambtenaar wor-den overgegeven, om door dezen te worden doorgezonden.

Omgekeerd zullen brieven van de Japansche regering aan die van Nederland, door den gouverneur van Na-gasaky, aan den hoogsten Nederlandschen ambtenaar te Decima worden overgegeven, om door dezen te worden doorgezonden.

Eigenhandige brieven van Z. M. den koning der Ne-derlanden aan Z. M. den keizer van Japan, of van Z. M. den keizer van Japan aan Z. M. den koning der Nederlanden, zullen op gelijke wijze overhandigd worden.

Art. 35. Indien Nederlanders de Japansche taal of andere Japansche wetenschappen en kunsten verlangden te leeren, zoo zullen, op aanzoek van den hoogsten Nederlandschen ambtenaar te Decima, door het Japansch gouvernement onderwijzers daarvoor uitgekozen en ge-zonden worden, om des daags te Decima onderrikt te ge-ven.

Art. 36. Indien er tusschen de aangekomen vreem-delingen geschillen of oneenigheden mogten ontstaan, zullen die worden beslecht buiten bemoeijenis van het Japansch gouvernement.

Art. 37. Indien zulks het geval mogt zijn tusschen Nederlanders en Japanners, of tusschen hen vechtpaf-tijen, verwonding, diefstal of brandstichting mogten plaats hebben, zoo zal die zaak door wederzijdsche ambtenaren behandeld en zoo mogelijk geschikt worden.

En dergelijke voorvallen op zich zelven zullen de onderlinge vriendschap tusschen de beide staten niet kunnen verbreken.

Art. 38. Alle zaken zullen van den Nederlandschen kant, bij ontstentenis van den hoogsten Nederlandschen ambtenaar te Decima, worden behandeld door den on-middelijk in rang op hem volgende Nederlandschen ambtenaar.

Art. 39. Alle regten, welke aan andere vreemde na-tien mogten zijn of worden verleend, zullen althiede dadelijk ook tot Nederland worden uitgestrekt.

De plaatselijke reglementen zullen overigens gevolgd worden.

Art. 40. De bepalingen van het tractaat, welke bij deze niet veranderd zijn, en alle overige in deze niet opgenoemde bepalingen blijven op den bestaanden voet.

Te Hakodate zullen de zaken nagenoeg op dezelfde wijze behandeld worden als bij deze artikelen is vóór-zien.

Indien voor eenige bepalingen of onderwerpen eene verandering of wijziging noodzakelijk mogt blijken te zijn, zoo zal die na onderhandeling vastgesteld worden.

De bovenstaande artikelen zullen beschouwd worden een deel uit te maken van het bovengenoemd tractaat tusschen Nederland en Japan, van 30 Januarij 1858, en daaraan zal dezelfde kracht worden toegekend als of zij van woord tot woord daerlijk waren aangenomen.

Deze additionele artikelen zullen onderworpen zijn aan de ratificatie van Z. M. den keizer van Japan en van Z. M. den koning der Nederlanden, en de ratificatie van ratificatie, ingerigt volgens het bepaalde bij art. 28 van het tractaat, zullen worden uitgewisseld te Na-gasaky binnen een jaar na de tekening dezer.

De sluiting van bovenstaande artikelen heeft den Ja-panschen handelsstand verrast.

De gewone koopers bij de kambangveiling trekken zich in het 'sog loopend terug, in de verwachting van de markt van Nagasaky spoedig van buitenlandsche handelwaren overvloed te zullen zien, waartu men werd versterkt door de aankomst van het, voor eigen rekening naar Japan vertrokken, Nederl. schip *Harriette de Cornelia*.

Bijna alle artikelen zijn zeer in prijs gedaald, of schoon die nog wel enige rekening zullen geven.

Bindvotting en koffij (dit laatste een in Japan nog weinig bekend artikel) heeft niemand tot geen red-lijken prijs durven aanslaan.

Samarang. Op den 30sten November is, door

hevigen wind, 236 inlandsche woningen in, vijf
willende dessas van het district Grogol, omgowaaid.

Rembang. In den middag van den 25 November jl.
de bliksem in eene der tabakslotsen van den ta-
briekant Roelofs, gelegen in de dessa Djeties, dis-
Linawoon.

de gedeelte der loots, zoomede de tabak, aangebragt
eene uitgestrektheid van 1¼ bouws, is verbrand.
schade, behalve de waarde van den tabak, wordt
at op f 2,500.

Den 2den December werden elf personen, die zich
eene prauwkollek, op de hoogte van de dessa Badjing
para, district Kragan, bezig hielden met visschen,
een hevige onweder overvallen.

die hunner werden doodgeslagen, vijf min of meer
gekwest, terwijl de overigen geen letsel be-
aan.

Soedjocarta. Op den 24sten November is, door eene
thous, belangrijke schade toegebracht aan de gebou-
van de indigoonderneming op het land Megoewo.
ve de fabriek werd ook nog een zestigtal inland-
woningen totaal vernield.

het bedrag van de veroorzaakte schade was nog niet
and.

menschenlevens heeft men niet te betreuren.

(Jav. Cour.)

Soerabaya 10 Dec. Laatstleden Maandag is in straat
para, tusschen deze plaats en Grisses, een stoute
gepleegd. Drie van laatstgenoemde plaats naar
waarts per djangolan vertrokken Arabieren werden
erweg door eene rooverprauw overvallen en ge-
anderd. Onder het gerooide bevindt zich, volgens
klaring der bedoelde arabieren, onder anderen een
amel, inhoudende f 24000 aan bankpapier, rece-
en en zilvergeld, benevens 15 thail goud. Een der
bieren werd door een lanssteek ernstig gewond en
der opvarenden ontving een paranghouw op den
schouder.

De alhier gestationeerde kruisboot No. 61 is onmid-
lijk ter opsporing der roovers uitgezonden, en van het
val naar alle naburige strandresidentiën kennis ge-
ven, om, zoo mogelijk, de daders meester te worden.

In het district Rawapoeloe No. 1, afdeling Soe-
abaya, is dezer dagen een inlander door eenen kaai-
verslonden. Het monster later gevangen zijnde,
teek, volgens mededeeling van het districts hoofd, eene
vang van 4 voet en eene lengte van 19 voet te heb-
an.

Men deelt ons van Bawean mede, dat onder de be-
volking aldaar geruchten loopen, dat dit eiland gevaar
heeft van, in de maand Maart of April eerstkomende,
wanneer de moesson daartoe de beste gelegenheid aan-
biedt, door zeeroovers bezocht te worden.

In 1851 werd, gelijk bij sommige onzer lezers bekend
zal zijn, het beruchte zeeroovershoofd Daing Makassing
met vrouw en kind, door Z. M. stoomschip *Hekla*, ge-
vangen genomen en naar herwaarts overgebracht. Deze
arrestatie nu is geschied door medewerking en toedoen
van den Baweaner Sarati, die daarvoor van Gouverne-
mentwege met eene zilveren medaille en f 300 gratifi-
catie is beloofd geworden.

Daing Makassing is in 's lands gevangenis alhier over-
leden en zijne echtgenote en zoon zijn daarna op vrije
voeten gesteld en naar hunne woonplaats teruggekeerd.

De opvarende van een van Sindara, (behoorende tot het
gebied van Mandhar op Celebes) te Bawean aangekomen
vaartuig heeft aan het plaatselijk bestuur aldaar verk-
klaard, dat de zoon van Daing Makassing aanstakten
maakte, om, met behulp van zeeroovers van Solik, Ta-
belo, Ceram en Papoea, in de maand Maart of April,
(moesson oentara) het eiland Bawean af te loopen.

Wij vernemen tevens, dat bereids door het bestuur
dezer residentie de noodige maatregelen zijn genomen,
om eenen aanslag, indien men dien mogt beproeven, in
tijds te verijdelen, en den zeeroovers, indien zij zich in
de wateren dezer residentie vertoonden, zooveel mogelijk
afbreuk te doen.

Men meldt ons van Sumanap het volgende:

In den morgen van den 4den dezer, omstreeks 11½
ure, kwam er eene regenbui uit het N. W. opdagen,
welke gepaard met bliksem en donder, binnen weinige
minuten, zoodanig in hevigheid toenam, dat de vlagge-
stok (een pronkstuk van het fort, zijnde p. m. 100 voeten
hoog), staande op het wester-bastion, door den bliksem
getroffen werd, waardoor hij van boven tot aan den be-
grooten grond gedeeltelijk werd weggeslagen en gescheurd,
met verlies daarenboven der halve bovensteng, die hij
het naar beneden vallen binnen het fort, met de vrouw
van een inl. soldaat, zoodanig in aanraking kwam, dat
daardoor eene vrij-ernstige wond in den rug ontstond,
die door spoedig aangebrachte hulp van den plaatselijken
gouverneur (nadat hij alvorens nog eenige houtplinters
uit de wond gehaald had), verbonden werd.

Oogenblikkelijk na het gebeuren, werden door de ove-
rige vrouwen der inl. manschappen dezer bezetting, ter
overbrenging van het onweder, hetwelk nog steeds, doch in
andere mate, aanhield, offerhanden gebracht, bestaande
in het op de binnenplaats warpen en stellen van mes-
sen, scharen, naalden, garen, gekookte en ongekookte
rijst en ten slotte eene staande sapoeliedie (inl. bezem),
op welke deelen spaansche peper, witte uijen, pinang-
wortel, gambier en siri-bladeren bevestigd waren, en
het geheel (de bezem) omgeven door een kring van
aeb, hetgene bewijst, dat het bijgeloof bij den inlander
nog niet is uitgedoofd, en in deze is gesterkt geworden,
doordien, toevalliger wijze, binnen een uur het weder
bedaar was.

Soerabaya, 14 December. Op 11. Vrijdag heeft de
raad van justitie alhier recht gesproken in de strafzaak
van A. C. Gunach en den chinees Teh Kong Yam,
waarvan wij, in ons nummer van heden vóór acht da-
gen, melding maakten.

De raad heeft, overeenkomstig het requisitoir van het
openbaar ministerie, de beide beklagden schuldig ver-
klaard aan het hun ten laste gelegde misdrijf van
valsheid in een openbaar geschrift en oplichting, door
het gebruik maken van dat geschrift, en hen mitsdien
veroordeeld, met opzigt tot Gunach tot tuchthuisstraf,
bannissement en eerloosverklaring en met opzigt tot

Teh Kong Yam tot dwangarbeid (in den ketting buiten
Java, beiden na voorafgaande tentoonstelling.

Men weet dat deze uitspraak nog aan de revisie van
het hoog gerechtshof is onderworpen.

In ons blad van 23 Nov. II., No. 94, maakten
wij melding van een te dezer stede bestaand plan, tot
oprigting eener naamlooze vennootschap, om, ter reede
van Soerabaya, ten dienste der koopvaardij-schepen,
daar te stellen een drijvend droog dok.

Dit plan heeft onder den handelsstand zoodanigen
bijval gevonden, dat het daartoe benodigde kapitaal
reeds is gevonden, zoodat er alle hoop bestaat, dat
onze stad zich spoedig in de verwezenlijking van dit
nuttige ontwerp zal mogen verheugen.

— 11. Zaterdag avond, omstreeks half twaalf ure,
is een Europeesche sappeur, van de cantine aan de
citadel Prins Hendrik naar zijne compagnie terugke-
rende, door het donkere weder, in eene der grachten
van de citadel gevallen en verdronken.

Zijn lijk werd omstreeks twaalf ure gevonden. Hij
stond bij zijne compagnie als een braaf en ijverig mi-
litaair aangeteekend en was op het punt van bevorderd
te worden.

— Naar wij vernemen is het thans stellig bepaald,
dat de zetel des bestuurs van de residentie Rembang,
van de afdeeling van dien naam, naar Bodjonegoro zal
worden overgebracht. (Oostpost.)

Soerabaya, 12 Dec. Heden ochtend, omstreeks 10 uur,
stortte alhier, door dezelfs wrakken toestand, een met
pannen gedekt huis van den Javaan Wongsowidjojo in.
Eene oude vrouw, die het huis bewoonde en door het
gekraak naar buiten was gegaan, ontkwam nog bij tijds
eenen gewissen dood.

Paseroean, 9 Dec. Heden morgen werd alhier de
doodstraf voltrokken aan den inlander Pa Legio en de
inlandsche vrouw Grimah, Alias Bok Karsidin, beiden
beschuldigd van moord op den Javaan Karsidin, echt-
genoot van de laatste, gepleegd.

Op den 26sten November jl., zijn, in het district
Gondang-Legio, afdeling Malang, bij eenen hevigen
dwalwind, drie inlanders, door het instorten van eene
kalkloods, waarin zij zich bevonden, zwaar gewond;
in het zelfde district zijn onderscheidene inlandsche
woningen, zeven met pannen gedekte Bazaarlootsen en
een wachthuis vernield, terwijl 1652 koffijboomen ont-
worteld zijn.

Op den 28sten November jl., zijn, almede in de afde-
ling Malang, drie wijf-s buffels in de weide, door den
bliksem, doodelijk getroffen.

In het Regentschap Paseroean, zijn, de laatste 15 da-
gen van de afgelopen maand November, een aantal
van 197 eskhoorns dood.

Probolingo, 6 December. Naar men zegt, is er eer-
gisteren eene prauw, beladen met kalk en koebeesten,
bij het Krabbe eiland (Posloe Ketapang,) door de roo-
vers aangevallen, doch met geen ander doel, dan om
de kleedingstukken der bevolking te plunderen.

De roovers schijnen Madurezen te zijn, die deze zee
onveilig maken. (Soer. N. en Adv. Blad.)

NETERLAND.

De dichter W. H. Warninok Bzoon, als de ver-
trouwde vriend van den onvergetelijken Tollens en als
dichter bij onze landgenooten bekend, is gisteren och-
tend in hoogen ouderdom overleden.

— De 's Gravenhaagsche commissie, ter oprigting van
een nationaal gedenkteeken, ter nagedachtenis van den
dichter Tollens, heeft bekend gemaakt, dat de bijdragen
voor het te Rotterdam en te Rijswijk op te rigten ge-
denkteeken, voor den Nederlandschen volksdichter Tol-
lens, een zoodanig bedrag hebben bereikt, dat de cen-
trale commissie de verwezenlijking mogelijk acht van
hetgeen zij zich ten doel had gesteld.

— Men schrijft uit Harlingen, 22 Oct.: Welk eene be-
drijvigheid alhier, en welk een voordeel den handel in
het algemeen, alleen door de verzending van goederen
per stoombooten naar Engeland, wordt aangebragt, moge
blijken uit de volgende opgave over de maanden Juli,
Augustus en September, t. w. 8 paarden, 1869 runderen,
2286 kalveren, 6144 schapen, 211 lammeren, 84,099¼
vaten boter, 33,396 Kanter kazen, 2650 Edammer ka-
zen, 6 last tarwe, 1 last gerst, 394 last haver, 21 last
boonen, 23½ last aard., 841 balen vlas, 365 pakken
heede, 416 balen cichoreiwortel, 111 zakken alkruiken,
10 kisten wijn, 5 kisten koolparen, 2 vaten aijn, 4
okshoofden en 2 vaten olie, 10 balen koffij, 213 man-
den aardappelen, 1540 manden peren, 6 kistjes muur-
steentjes, enz. Het cijfer der boter en kaas zoude voor-
zeer hooger geweest zijn, indien de langdurige droogte
in dezen zomer daarop geen invloed had uitgeoefend.

— Op de R. C. begraafplaats te Amsterdam, werd
den 20sten Oct. het gedenkteeken onthuld, op het graf
van den pastoor Telders opgerigt. Hiertoe verzamelden
zich de genoodigden, geestelijken, enz., in de kerk,
waar eene groote dienst werd verrigt. Van daar begaf
men zich in optocht naar het graf, waar eerst het oude
Gregoriansche requiem door 70 zangers werd gezongen
en vervolgens de onthulling plaats greep. De pastoor
Hanraats hield daarbij eene treffende rede en herinnerde
o. a., welke hinderpalen de overledene had te bekam-
pen bij het oprigten der begraafplaats.

De plegtigheid, die door omstreeks 1200 personen werd
bijgewoond, kenmerkte zich door een eenvoudig maar
treffend karakter.

Het monument staat op het midden der begraafplaats.
Het is eenvoudig van blaauwen steen en van achtkan-
tigen vorm; op ieder der vier hoeken bevinden zich een
gevlengeld engelenkopje en daaronder eene guirlande.
Daarvoor ligt de zerk met verschillende attributen ver-
sierd. Het geheel strekt den ontwerper, den heer Royer,
tot eer.

— Den 15den October vierde te Bergen-op-Zoom, in
89jarigen ouderdom, de WelEerw. heer C. J. van Akén,
landdeken en ridder der orde van den Nederlandschen
leeuw, den 50sten verjaardag zijner benoeming als R.
K. pastoor ter dezer stede. Algemeen en indrukwek-
kend was de opregte deelneming der ingezetenen, in
dezen zeldsamen en belangrijken feestdag.

— Er zijn weder twee detachementen naar O. I. gezex-
pedieerd, als een per het schip *Mentor*, gezagvoerder
P. P. Duinker Jr., sterk 100 onderofficieren en man-
schappen, onder bevel van den gepensioneerden kapitein
der Oost-Indische infanterie K. J. van Berg, medege-
leiders de 1ste luitenant der infanterie J. A. Haveli;
benevens de officier van gezondheid 3de klasse P. C. van
Goens en de paarden-arts 3de klasse R. G. Roberson,
en een per de *Stad Assen*, gezagvoerder H. J. Haver-
bult, sterk 100 onderofficieren en manschappen, onder
bevel van den 1en luitenant der inf. J. J. G. Henne-
quin, mede geleiders de 1e luit. der inf. C. Metzler,
die van verlof naar Java terugkeert, en de 2de luit.
der inf. L. M. H. J. Barley, benevens de officieren van
gezondheid 3de klasse, H. W. Sinninghe en C. W. F.
Forman.

— Men verneemt, dat het in dagbladen medegedeelde,
alsof de staats commissie, belast met de overweging van
het ontwerp voor de landverhuizing naar en de koloni-
satie in N. Indië, algemeen gunstig voor dit ontwerp
gestemd zoude zijn, als voorbarig moet worden geacht; —
dat de genoemde commissie het aan haar opgedragen
onderzoek over deze zoo belangrijke zaak met ijver voort-
zet, maar dat dit onderzoek nog niet zoo ver is gevor-
derd, dat de leden een gevestigd gevoelen over deze
aangelegenheid hebben kunnen aannemen.

— Den 6den Oct. werd in het ziekenhuis aan den
Coolsingel te Rotterdam ingebragt een man, genaamd
Martinus Hussons, met zware beleedigen aan het ach-
terhoofd, veroorzaakt door een slag met een stuk ijzer.
Hij was werkzaam aan de Creosoot factorij te Fijenoord.
Zware oneenigheid met den hoofdopzigt, den heer T.
G. R. had hiertoe aanleiding gegeven; een half uur na
zijne opname in het ziekenhuis is hij aan de gevolgen
bezweken. De genoemde hoofdopzigt wilde den vol-
genden morgen met de Engelsche stoomboot dit land
verlaten, doch werd door de politie aangehouden en in
verzekerde bewaring gebragt.

— Voor eenige dagen ontstond er, in eene herberg
te Grave, twist tusschen de visschers J. . . . ., vader en
zoon. Aan eerstgenoemde werd door den andere ver-
weten, dat hij voor ruim zes jaren den schipper v. H.
zou hebben omgebragt en beroofd. Deze ijzingweken-
de beschuldiging bragt in het geheugen terug, dat in-
derdaad in het begin van 1851, die schipper dood, voor
eene der poorten van Grave is gevonden, zijnde, naar
deskundig gevoelen, aan eene beroerte gestorven. Boven-
bedoelde beschuldiging in het bijzijn van anderen
gedaan zijnde, heeft de justitie zich met de zaak be-
moeid. Met belangstelling wordt de uitslag daarvan
verbeid.

ENGELEND.

De Chinesche Landverhuizers.

In Californie en Australie hebben de plaatselijke be-
sturen maatregelen genomen, om der Chinesche land-
verhuizing, die naar de goudstreken toevloet, paal en
perk te stellen. Zoo wordt iederen te St. Francisco
ontschependen Chinees een hoofdgeld van 50 dollars
opgelegd en zijn zij uitsluitend bovendien nog onder-
worpen aan eene maandelijksche ophringst van 6 dol-
lars. Te Victoria, in Australie, is de vergunning tot
aanbrenging van Chinezen beperkt tot één man op 10
ton last van ieder vaartuig, waarmede dat plaats heeft
en de gezagvoerders behoopen eene boete van 10 pd. st.
voor iederen passagier boven dat bepaalde aantal.

Komt het nu niet vreemd voor, dat, op het oog-
blik, dat de Europeesche beschaving zich toebereidt,
om met geweld de havens van China te openen, zij,
aan den anderen kant, maatregelen neemt, om de
Chinezen in de landstreken, waar zij heerscht, af te
weren? Wat kan de beweegreden en het doel zijn
van dat verbod?

De Chinezen zijn nijverig, spaarzaam, geduldig en
schraander; zij slagen zowel in den handel als in den
landbouw. Matig in alles, drinken zij geene geestrijke
dranken, en indien de opium, die zij rooken, hen al
bedwelmt of dronken maakt, zoo is dit slechts eene
slaperige, hartstogtelooze dronkenschap. In alle vreemde
landen, waarwaarts zij verhuisd zijn en zich duurzaam
gevestigd hebben, en meer bepaald te Singapore, zijn
zij in den regel welvarend. Hunne woningen worden
over het algemeen goed onderhouden en bieden een
aangenaam uitzigt aan; men bespeurt er welvaart en
spaarzaamheid.

Zou nu die welvaart hun den haat der volken, in
wier midden zij leven, op den hals halen? Worden zij
even als de joden uit de midden eeuwen, met wien zij
eenige hoedanigheden gemeen hebben, ook om hun ver-
mogen met ijverzucht behandeld, verfoerd en veracht?
Het is waar, even als de Israëlieten van voorheen, blij-
ven zij vreemd aan de zeden en gevoelens der landen,
die zij bewonen, minachting betalen zij met minachting,
den inwendigen haat met kwaadwilligheid. Alles hindert
hun in onze gebruiken en beginselen. Zij trekken
wel voordeel uit, maar beminnen den grond niet, die
hun gastvrij opneemt. Zucht naar gewin drijft hen som-
tijds tot diefstal en bekwamheid in den handel tot arg-
listigheid en kwade trouw. Bovendien hebben zij dit
nog met de joden uit vroegere tijden gemeen, dat zij
uiterlijk de grootste onzindelijkheid en behoefstigheid aan
den dag leggen, terwijl het inwendige hunner woningen
zich kenmerkt door orde, zorgvuldigheid en welvaart.

Maar, daar men zich tot doel stelt, China met onze
beschaving te verzoenen, daar onze zendingen er ons
geloof trachten te verspreiden, daar onze handel poogt
het in onzen smaak en noodwendigheden te doen deelen,
in één woord, daar er sprake is, om wantrouwende en
beperkte betrekkingen, in vertrouwelijke, vrijzinnige en
broederlijke verhoudingen te doen overgaan, is het dan
nog noodig weerwraak op de chinezen te nemen? Is
men hun in Europa niet die toegevendheid verschuldigd,
welke der beschaving zoo zeer voegt, en ware het niet
beter van hen, in stede van hen af te weren, aan te
nemen en te trachten hun eerbied en eehing voor
de beginselen, te gelijktijdig met welwillendheid omtrent
personen, in te bezemen?

Die opmerkingen velden bij ons op, niet alleen door
de beperkende maatregelen, welke de autoriteiten van
Californie en Australie den steeds voortdurenden aanwas
der Chinesche landverhuizing tegen stellen, maar ook
door de plaats gehad hebbende gewelddadigheden, waar-

van de pakketboot van Australis ons het bericht heeft aangebragt.

Niet minder dan 40 a 50,000 Chinezen houden zich thans in de placers in Australië op en bewerken de goudgronden met elkander. Afzonderlijk onder tenten gelegd en zooveel mogelijk vermijde, om met de Europeesche goudgravers in aanraking te komen, verwerven zij van de laatsten geens de minste sympathie, doch doen goede zaken. Zij bepalen er zich overal bij, om, wat die goudgravers verlaten hebben, verder te bewerken en wasschen den goudgrond, die zij uit de door dezen als uitgeput in den steek gelatene, uitgravingen halen, en terwijl de goudgravers dikwerf in ongebondenheid hun goudoogst verteren, verrijken zich de na hen komende Chinezen met hetgeen de eerstgenoemden veronachtzaamd hebben.

De Chinezen verbruiken veel, vooral door hun aantal en zij zijn daardoor bij den smallen handel van het land zeer gezien, doch de goudgravers, grootendeels Noord-Amerikanen, verfoejen hen, ongetwijfeld door dat hunne ordelijke levenswijze en nijverig geduld, der verkwisting en wanorde, die algemeen in de placers heerschen, tot verwijt strekken. Laatstelijk, ter gelegenheid van het feest der Amerikaanse onafhankelijkheid, vierden de burgers der Vereenigde Staten die verjaring, met een vurige en zeer dorstige geestdrift; des avonds waren zij dronken en begaven zich in dien toestand, waarin de kwade neigingen zoo licht boven drijven, in menigte naar een Chineesche kampement, verjoegen, als een kudde schapen, 1500 dier ongelukkigen, na sommigen hunner geslagen en wreedelijk mishandeld te hebben. Vervolgens staken zij, bij wijze van vuurwerk, de tenten in brand en vernielden alle meubelen en goederen. Verscheidene Chinezen vonden in die worsteling den dood.

De Engelsche politie, beter bestuurd en onder tucht dan die van New-York, heeft die plundering niet ongestraft gelaten en eenige der helden van den dag zijn en hechtenis genomen. Dan, valt het niet te betreuren, dat beschaafden zulke voorbeelden aan barbaren geven, en schenkt het den laatsten niet ten minste een voorwendsel, om die benaming op velen onzer terug te werpen?

Een der landgenooten van den hertog van Wellington geeft, in antwoord op de lofuitingen van een dagblad, over de belangloosheid, zielsgrootheid en gulhartigheid van dien hertog, de sommen op door hem gedurende zijn leven genoten en wel als volgt:

Sedert zijne indiensttreding tot in 1818. Getantschap in Frankrijk en Oostenrijk.	30 000 P. St.
1811. Pensioen van 4000 P. St. gedurende 38 jaren.....	152,000 .
1812. Gift van George III.....	500,000 .
Intrest over die som gedurende 38 jaren.....	905,000 .
1814. Nieuwe gift van George III....	200,000 .
Intrest over die som gedurende 35 jaren.....	350,000 .
1815. Door het Parlement geschonken.	60,000 .
Intrest over die som gedurende 24 jaren.....	102,000 .
1818. Tractement als Veldmaarschalk, 31 jaren à 2000 P. St.....	62,000 .
1820. Idem als Kolonel van de scherpschutters brigade 29 jaren à 285 P. St. 15 Sh.....	8,286 .
1826. Idem als Constapel van den Tower, 23 jaren à 947 P. St.....	21,781 .
1826. Idem als garde van de vijf havens, 23 jaren à 474 P. St.....	10,879 .
1827. Idem als kolonel van het 1ste regt. garde, 22 jaren.....	26,000 .
1827. Idem als opperbevelhebber tot in 1830, 3 jaren.....	10,374 .
1842. Weder daartoe benoemd over 7 jaren.....	24,256 .
Totaal...	2 512 976 P. St.

of in guldens... 80,155,712.

Hierbij wil men nu nog gevoegd hebben: Als zijn aandeel in het vrijvechten van Spanje..... 10,000,000.

Idem idem in den veldtocht tegen Frankrijk (1815.)..... 12,500,000.

makende te zamen het aardige sommetje van... f 62,655,712.

BELGIE.

Brussel, 23 Oct. Nu twee jaren geleden loofde het Gouvernement een prijs van 10,000 fr. uit aan dengene, die, vóór 1 Junij 1856, een niet voor de volkvoeding dienstege stof, die in het fabriekwezen in plaats der onderscheidene meelsoorten gebruikt kon worden, zou vinden en aanwijzen. Op deze prijsvraag zijn uit verschillende landen 136 antwoorden ingekomen. Het onderzoek dier stukken, waarbij proefnemingen gedaan moesten worden, heeft langen tijd aangehouden, thans is het afgelopen, en wordt van regeringswege bekend gemaakt, dat geen der antwoorden den prijs waardig gekeurd is. Evenwel betnigde de commissie van beoordeelen aan eenige izenders openlijk dank voor hetgeen zij, ter oplossing dezer voor de volkvoeding belangrijke vraag, gedaan hadden. Het rapport der commissie zal van regeringswege gedrukt en voor het publiek verkrijgbaar gesteld worden.

FRANKRIJK.

Parijs, 24 October. De kwestie der vereeniging van de Vorstendommen, schuift voor den oogenblik alle andere politieke kwestien op den achtergrond. Heden zijn over deze angelegenheid dépêches uit Berlijn ontvangen, die van eene toenadering van Pruisen tot Oostenrijk in deze kwestie spreken. Oostenrijk en Pruisen zouden namelijk beide hunne toestemming geven tot een plan, dat de grondslagen van het ontwerp van lord Clarendon moet naderen.

Het bericht dat Reschid Pacha weder in het Turksche ministerie is getreden, wordt heden door de *Presse*, *Pays* en *Patrie* medegedeeld. Men neemt den schijn aan, als of dit feit van minder betekenis was, dan het juist met betrekking tot het tegenwoordige oogenblik

is. Het geheele voorval is blijkbaar des te meer eene demonstratie tegen Frankrijk, daar het bezoek van den Sultan bij Reschid Pacha op denzelfden avond plaats had, waarop de heer de Thouvenel aan eenige Turksche ministers een groot diner gaf.

Lord Stratford de Redcliffe begint zijne jaren te gevoelen en verlangt naar eene rustige plaats in het parlement; zoo verhaalt hij ten minste aan den heer Thouvenel in vertrouwen, terwijl hij toch alleen, wellicht zonder weten van zijn cabinet, de oorzaak is van de wederverheffing van Reschid Pacha.

In het oogvallend blijft het met betrekking tot de gebeurtenissen te Constantinopel, dat in eene heden plaats gehad hebbende conferentie met graaf Walewski, Djamil Bey, de Turksche gezant alhier, beweerde van de verheffing zijns vaders tot de waardigheid van grootvizier nog geen officieel bericht ontvangen te hebben.

Zoowel te Londen en Weenen als te Parijs wint thans het gerucht veld, dat de Parijsche conferentie omstreeks het midden der volgende maand geopend zal worden.

De Fransche gezant te Weenen, de baron de Bourqueney, heeft zijn post verlaten, om met verlof naar Parijs te vertrekken. Volgens een gerucht zou hij in laatstgemelde stad zoo lang blijven, tot dat de conferentie beraadslaagd zal hebben over de kwestie der Donau Vorstendommen.

De zaak van Doineau heeft in Algerie eene ware ontsteltenis te weeg gebracht. Zij heeft aanleiding gegeven tot de ontdekking van verschillende bedriegerijen en knevelarijen, waarvan processen en zelfmoorden het gevolg zijn geweest.

De tijdingen uit de departementen luiden tot dus verre vrij gunstig ten opzichte van de gevreesde overstromingen.

Berigten uit Fransch Guyana van 19 Sept. jl. melden, dat de gezondheidstoestand er bevredigend was, dat de overgebrachte misdadigers aan het luchtgestel begonnen te weenen en dat er in November eene nieuwe bezending van 500 galeiboeven uit Brest verwacht werd. Aan de grenzen, naar den kant van Suriname, zou een nieuw gesticht tot huisvesting van getransporteerden opgericht worden.

DUTSCHLAND.

Volgens een schrijven uit Weenen zou de regering, om aan den benarden toestand van 's land financiën te gemoet te komen, er ernstig op bedacht zijn, om het leger aanzienlijk te verminderen. Men zegt zelfs, dat alleen de artillerietrein met een derde verminderd zal worden. Wanneer men het groote leger in aanmerking neemt, dat Oostenrijk voortdurend op de been houdt, dan moet men erkennen, dat op de armee in der daad zeer veel bezuinigd kan worden.

Te Mainz wordt reeds het noodige voorbereid, om, gedurende het wintersseizoen, de gemeenschap met Castel, door middel van kleine stoombooten, te onderhouden. Men houdt zich nog zeer bezig met het plan, om op dit punt eene vaste brug over den Rijn aan te leggen. Ofschoon men van de onontbeerlijkheid van dusdanige brug volkomen overtuigd is, schijnt men echter nog voor de ontzaggelijke kosten terug te deinzen. Dit is de eenige reden, waarom men nog niet tot de uitvoering is overgegaan. Alles duidt echter aan dat, binnen weinige jaren, de Rijn, op de voornaamste punten, van zoodanige bruggen zal voorzien zijn.

RUSLAND.

Uit St. Petersburg schrijft men, dat de adviezen van den adel uit de verschillende gouvernementen over de opheffing van de lijfeigenschap zeer uiteenloopen. Hoofdzakelijk is de adel bevreesd, dat door deze maatregel de boeren zouden verhuizen, om elders meer te verdienen. Men denkt dit bezwaar te voorkomen, door de vrijheid om te verhuizen, gedurende de eerste 30 jaren te verbieden.

Uit Warschau schrijft men, dat keizer Alexander, bij zijne jongste aanwezigheid aldaar, het voor Polen zoo gewichtige besluit over de opheffing der heerendiensten werkelijk onderteekend heeft. De opheffing is voor beide deelen verplichtend en moet voor het jaar 1862 voltrokken worden, waarna de staat er zich niet in mengt. Te gelijker tijd wordt het volkschoolwezen verbeterd; het schoolbezoek wordt voor alle kinderen onder de 14 jaren verplichtend. De verbetering van de medische studiën in Polen zal met kracht bevorderd worden; hieraan bestaat eene groote behoefte, want in geheel Polen bevinden zich niet meer dan 400 practiserende geneesheeren.

De keizer van Rusland heeft eene aanzienlijke vermindering van de armee bevolen, niet minder dan 480 bataillons. Volgens de *Neue Pr. Ztg.* is dit geen tijdelijke maatregel, maar het gevolg van eene diep ingrijpende wijziging in het geheele militaire stelsel van Rusland.

Men verzekert dat Rusland aan den Shah van Perzie eene divisie der armée van den Caucassus heeft aangeboden, om met behulp van die troepen de rust in Khorassan te herstellen.

Een keizerlijk Russisch besluit bepaalt, dat voortaan het leger gebezigd zal worden bij de spoorwegwerken.

ZWEDEN.

De Noorweegsche Storthing is den 16den Oct. door den prins regent gesloten. De vergadering heeft, alvorens uiteen te gaan, tot een adres aan den koning besloten, om Z. M. haar leedwezen uit te drukken over den ongunstigen staat zijner gezondheid, met bijvoeging van hare wenschen voor zijne herstelling. In de twee laatste zittingen heeft de Storthing twee miljoen daalders toegestaan voor ijzeren spoorwegen. De vergadering heeft verklaard nog meer credieten te zullen toestaan, indien de noodzakelijkheid dit mogt vorderen. De beide millioenen, welke nu zijn verleend, zijn voorloopig bestemd voor een spoorweglinie tusschen Zweden en Noorwegen.

Uit Stockholm wordt dd. 20 October gemeld, dat de prins-regent dien dag aldaar is aangekomen. Op den 19den hadden de beraadslagingen der stenden over de vrijheid van godsdienst een aanvang genomen.

Uit Stockholm wordt gemeld, dat de discussie der regerings voorstellen tot uitbreiding der godsdienstvrijheid, die, zoo als men weet, bij de vier atende den landdag een aanvaug hebben genomen, te verre buitengewoon levendig zijn geweest. Vier hebben voor die voorstellen het woord gevoerd en tegen, behalve nog eenige geestelijken.

SPANJE.

Uit Madrid wordt vernomen, dat de heer Armée, zijne vrienden, in afwachting van de komst van heer Mon, alles aanwenden, om verder een cabinet te brengen, 't welk met behoud van het bestaande de openbare vrijheden weet te eerbiedigen. Men beweert dat Armero aan Mon den presidentszetel in den ministerraad heeft toegedacht.

Tusschen Frankrijk en Engeland bestaat eene maakte overeenstemming nopens de Spaansche aangelegenheden; die overeenstemming bepaalt zich voort tegenwoordige in eene aanschrijving aan beider regenten te Madrid, om zich volstrekt niet met eenige materiele combinatie te bemoeijen. Alleen voor hetgeen dat Spanjes rust bedreigd wordt, zullen beide regenten tot de eene of andere handeling overgaan.

ITALIE.

Van verschillende zijden wordt het thans bevestigd dat de onderhandelingen tusschen Sardinië en Rome zijn afgebroken en dat er zelfs in de verte niet aan gedacht kan worden, dat de aartsbisschop Franzoni zijne kerkelijke waardigheid zal worden hersteld, te gelijk met de erkenning van den markies de Gramont als Fransch gezant te Rome. De meeste liberale bladen houden vol, dat het vertrek van den laatstgenoemden staatsman naar Rome van geenen invloed hoegenaamd zal zijn op het verbeteren der verstandhouding tusschen den Paus en koning Victor Emanuel.

Den 20 Sept. zijn te Rome onderscheidene geschenken op den Index der verbodene boeken geplaatst, onder anderen: *la religion naturelle* van J. Simon, *Dictionnaire biographique* van den hoogleeraar van de Parijsche akademie, Z. Barre, *de Noord- en Zuid-Amerikaansche mengelingen*, uitgegeven door het taalminder studentengenootschap, onder de zinspreuk: "TAL VAN SAAN" te Gent, met de medewerking van studenten der verschillende Hollandsche en Belgische hoogeschoolen en de *Micellanea Academica* van datzelfde studentengenootschap, enz.

Volgens een brief van den Turijnschen *Cittadino* Arti, mag men eerlang belangrijke openbaringen te gemoet zien. Werkelijk zoude namelijk de koning van Napels bezig zijn, om bescheiden in gereedheid te doen brengen, waarin hij de hoven van Pruisen en Oostenrijk wil bewijzen, dat de Muratistische partij bij de regering van Napoleon III regstreeks en zijdelings ondersteund wordt en dat de breuk tusschen Napels en de Fransche regering slechts ten doel heeft, om de tegenwoordige Bourbonnische dynastie te onttronen. Een gedeelte dezer stukken zoude de koning willen openbaar maken, om zijne wijze van handelen en zijne regering zoogenaamd te regtvaardigen in de oogen van Europa.

TURKIJE.

Eenige dagen geleden werd in tijdingen uit Constantinopel het vermoeden te kennen gegeven, dat Reschid pacha wel eens weder aan het bewind zou kunnen komen. Hoe ongeoorloofd dit ook aanvankelijk scheen, was evenwel terecht aangemerkt, dat in Turkije soortgelijke veranderingen zeer mogelijk waren en de ondervinding heeft doen zien, dat zij, die zoo dachten, volkomen gelijk hadden. Eene telegr. dépêche, gisteren uit Weenen afgezonden, houdt in, dat een grootendeels nieuw Turksch ministerie is tot stand gekomen, met Reschid Pacha aan het hoofd.

Tijdingen uit Constantinopel, per telegraaf over Triest ontvangen, melden dat de divan geenszins toestemt in de Russische voorstellen, betreffende de grens scheiding tusschen beide landen in Azie.

De Porte blijft op de teruggave van het eiland Perim aandringen en wel zonder schadevergoeding.

NOORD-AMERIKA.

De agent van de *New York Associated Press* te Liverpool heeft eene dépêche, met de *Antelope*, uit New York ontvangen van den 12den October, volgens welke de financiële toestand aldaar verergerd was.

MEXICO.

In de dagbladen van Mexico leest men thans de overeenkomst, waarbij eene Noord Amerikaanse vereeniging, onder den naam van Louisianaansche maatschappij concessie bekomen en de verplichting op zich genomen heeft, om over de landengte van Tehuantepec, door spoorweglijnen en andere middelen van vervoer, gemeenschap tusschen de twee oëanen daar te stellen. Vroeger was reeds een en andermaal door de Mexicaansche regering concessie voor dezelfde onderneming verleend. Deze beide concessiën zijn thans ingetrokken, op grond, dat hare voorwaarden door de belanghebbende partijen niet vervuld werden. In de nieuwe vergunning heeft de regering zich ten doel gesteld, aan alle aanmatigheden der Noord-Amerikanen den weg af te snijden, en de nieuwe gemeenschap geheel en uitsluitend onder haar gezag te houden. De concessie is voor den tijd van slechts vijftien jaren verleend. De maatschappij heeft zich verbonden, om binnen zeven jaren twee spoorwegen, naar Ventosa en naar Costacoalco, en binnen tien jaren een derden naar Acapulco aan te leggen.

BRITSCHE-INDIË.

De *Poona Observer* meldt, dat te Poona door de politieke twee proclamatie van Nena Sahib, in de Mahratische taal, op de muren aangeplakt, ontdekt werden. Daarin worden door Punt Pradhan Nena Habid Peschwach (zoo onderteekent hij zich) belooningen toegeregd aan al de personen, die te Poona Europeanen, alsmede den Gouverneur en de commandanten vermoorden. Voor het hoofd van den Gouverneur belooft hij 8000 roepjen, voor die van regters en magistraten 500 en het gewone volk 100 roepjen per hoofd. Dat van den voornaamsten redacteur van den *Poona Observer* wordt op 2000 geschat. Voorts geeft Nena Sahib te kennen, dat hij, aan de spits van een sterk en overwinnend leger, op marsch is naar Poona, om zijn regt op den troon der Peschwas te doen gelden en dat hij, bij zijne aankomst te Allundi (16 mijlen van Poona), zijne hoofdstad Poona, van alle Feringhes (Europeanen) hoopt gezuiverd te zien.

TWEDE BIJVOEGSEL

behoorende bij den

JAVA-BODE,

van Zaterdag 19 December 1857, No. 101.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgeweeld.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van	Datum.	Naar
10	Kogel	Londen	Lunde	Singapore	16	Londen
11	"	Melanie	P. Capper	"	1	Melbourne
14	Amerik	Palestine	A. Hammes	Manritius	10	Singapore
"	"	Norsomen	J. Heshell	Macao	25	New-York
"	"	Intropia	E. C. Gardner	Sganghai	18	"
"	Zweed.	Harold	J. Wennerholm	Batavia	11	Gibraltar
15	Fransch	Mansart	A. Gravenoux	Shanghai	23	Havre
14	Nederl.	Lendhouw	P. A. Kleynenberg	Batavia	8	Rotterdam
16	Amerikaansch	Ketty Simpson	G. W. Brouw	Swatow	29	Havanah
17	"	Isouderoga	J. A. Bolge	Macao	1	"
"	Engel.	Mensie	M. Jasod	Singapore	9	Buenosajie

Aangekomen Schepen te Batavia

Datum	Flag.	Namen der Schepen	Gesagvoerder.	Van	Datum	Agenten.
15	Engelisch	bark Jamsetjie Jejoebhai	G. J. Filtmaurice.	Bombay	5	Hugban en Rehling
"	Hamb	" Herman en Emma	J. E. Kaijer	Port Adelaide	1	Metsendorff Wilmans en co.
"	Nederlandsch	" Java	H. E. Jorjen	Melbourne	28	"
17	"	schip Triton	H. G. F. Adriaans	Rotterdam	7	Reynst en Vinju.
"	"	bark Holland	B. Auffmorth	Amsterdam	19	v. d. Burg Vriesendorp en co.
"	Nederl. Indisch	" Jenoeer	Said bin Alie	Palembang	6	D. N. Buys en co.
"	Nederl.	brik Jeannette Marie	J. van Hulstijn	Singapore	6	Crone v d. Beek en co.
"	Nederl. Ind	stooms Langen Lamongan	Th. Deighton	Sam en Ober	15	Levert en co.
"	Z. M.	" Ball	It t's i kl J. v. Capellen	Riouw	11	"
18	Nederl. Ind	" Palembang	H. J. Rooseboom	Samarang	"	W. Cores de Vries

Vertrokken Schepen van Batavia.

Datum	Flag.	Namen der Schepen	Gesagvoerder.	Naar
17	Nederlandsch	bark Maria Adriana	S van der Heel	Nederland
"	"	" Gelderland	Crap Hollingman	Sumatrap.
"	"	" Wilhelmina	J. F. Ihnen	Macao
"	Nederl. Indisch	" Serie Elmeshoor.	Moh. Yassin	Samar. en Benjermessing
"	"	" Arief Benjermess	Hadjie Ibrahim	Benjermess.
"	"	brik Paekan	Jan Sianking	Poelangan.
"	"	bark Salim	Sech Drahim	Benjermess
"	Hanov.	schip Leda	C. Lohmann	Hongkong
"	Fransch	" Bron Hamelin	Hamelin	Sperabaya.
"	Engelisch	" Cairo	Carter	Singapore.
"	Fransch	bark Jamsetjie Jejoebhai	G. J. Filtmaurice	China.
"	"	Canrobert	Daiget	"
18	Nederl.	" Waalstroom	P. W. B. Mellink	Padang.
"	"	" Louis	Hövig	Nederl. via Soerabaya
"	"	" Edouard Marie	M. F. Rommers	Soerabaya.
"	Nederl. Indisch	" Fathul Joesoer	Sech Boesier	"
"	"	" Naero Madjid	Said Alhabesji	Inde Tag Cherib. en Pec
"	"	" Naim Balhaz	Sech Oemar Fagie	Soerabays.

In lading liggende Schepen te Batavia.

Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	bark Commerce Compagnie.	G. J. Bruker gg.	Middelburg via Passaroeng	Haager en Schuurman.
"	schip Anna Digna	C. Oomen	Amsterdam, via Passaroeng.	"
"	bark Jan Hendrik	H. de Jong	Nederland.	B. Kopermit en co.
"	" Jan Daniel	Egass	"	"
"	schepen Anna Maria Wilhelmina	Jensen	"	"
"	schip Palembang	J. Hoekstra	Amsterdam	de Wereld, Rayl en co.
"	schip Johannes Lodewijk	L van der Weel	"	"
"	bark Hollandstroom	N. H. Kenkes	"	"
"	" Sustralia	J. C. Harton	Soedhouwer.	"
"	" Theodora Bloedhans	Soedhouwer.	"	"
"	bark Marinus Willem	P van Duyn	Nederland	Faine, Stricker en co.
"	" Gorinchem	Reijnders	Singapore	Maclaine Watson en co.
"	schip Nessen	Verginius	Nederland	Dünmüt en co.
"	" Maastroom	F. Mellema.	"	"
"	bark Dine	de Haan	"	J. Cezard en co.
"	" Bezoekie	Lamerts van Buren	Nederland	Keynst en Vinju
"	schip Triton	Adriaans	Rotterdam	"
"	bark Holland	B. Auffmorth	"	V. d. Burg, Vriesendorp en co.
"	" Gelelei	F. H. C. Kock	"	E. Moormann en co.
"	" Aladanie	Koessin	"	D. N. Buys en co.
"	" Fatas Benjermess	Sarif Mohamed	Soerabaya en Benjermessing	"
"	" Nathool Menan	Sech Bargoeh	Samarang en Soerabaya	"
"	" Arachmanie	Hadjie Sedik	"	"
"	" Fatus Serover	Sech So-E	Soerabaya	"
"	" Aljmal Barie	Sech Bakawies	"	"
"	" Al Oemanie	Sech Bahasoan	"	"
"	bark Djadul Karim	Sech Bebare	Samarang.	"
"	schip Lion	Sech Ghonan	"	"
"	" El Yezar	Sech Aboebakar	Samarang.	"
"	" Almasoor	Oemar bin Alie	"	B. J. Jacobs.
"	brik So-oudin	Sech Bagoel	Soerabaya	"
"	schip Fathool Madoet	Said Rachman	Samarang	"
"	" Sara Eleonora	D. Schuimer	"	"
"	bark Marianne Antoinette	Wentholt	"	Casselotte en co.
"	schip Notre Dame de Bon-Port	Léharé	"	B. Kopermit en co.
"	bark Theodora Aro-	Th. Bauvais	"	J. Cezard en co.
"	schip Shakers	Feichter	China	J. Cezard en co.
"	bark Harry of the West	J. Patterson	Calcutta	Busing Schröder en co.
"	" Valkyrien	Strandgaard	Denemarken.	Paine, Stricker en co.
"	schip Melbourne	Cooper	Macao en Hongkong.	Paine Stricker en co.
"	schepen Highlander	Conradi	"	Martin, Dyce en co.
"	bark Esther	Hellstrom	"	E. Moormann en co.
"	" Hedwig	Rhoden	"	Busing, Schröder en co.
"	" Catharina	M. Hansen	"	"

De Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *

Aangekomen schepen te Soerabaya.

Datum	Flag.	Namen der Schepen	Gesagvoerder.	Van
8	Ned.	bark Maria Elise	M. v. d. Putte	Batavia.
"	"	" Henriette	J. M. v. d. Veen.	"
9	N. I.	schepen Tjilatjap	Pa Noer	Sumanap.
"	Eng.	schepen Arjoeno	Kwa Sam	Balie Bad.
10	Ned.	bark Johanna	H. A. Plehn	Batavia.

Vertrokken schepen van Soerabaya.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Naar
8	Zw.	schip Carin Ciellia	Bergstrom	S. Francisco
"	N. I.	bark Fethoor Rachman	Said Alhadie	Griesso.
10	Zw.	schip Equator	M. Assander	Stockholm.

In lading liggende schepen te Soerabaya.

Flag.	Namen der Schepen	Gesagvoerder.	Bestemming.	Agenten
Nederl.	General de Staers	F. Bokkens.	Nederland	Fraser Eaton en co.
Nederl. Ind.	Louisa Maria	U. Ruyter	Nederland	"
Nederlandsch	Ernst Willem	P. Tjebbas.	Eng. via Batavia	Schimmelpenninck en co.
Nederl. Ind.	Drie Vrienden	J. Kröymel.	Tjilatjap	Fraser Eaton en co.
Engelisch	Agincourt	C. van der Zee	Nederland	Fraser Eaton en co.
Nederlandsch	Willelm de Gierst	de Winter	"	B. J. van Eck en co.
Nederl.	Victor	Packley	China	Fraser Eaton en co.
Nederlandsch	Mariette	Onwehand	Nederland	"
"	Koning Willem III	H. A. Prehn	Zweden	"
"	Zeeconuw	M. v. d. Veen	Nederland	B. J. van Eck en co.
"	"	Zelstra	"	"
"	"	Kaiser	"	Rijl Cramer en co.

Aangekomen schepen te Indramayoe.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van
10	N. I.	brik Soedol Barie	Said Aboebakar	Cheribon.

Vertrokken schepen van Indramayoe.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Naar
11	Ned.	schip S van Heel	D. H. Dietz	Batavia.

Aangekomen Schepen te Cheribon.

Datum	Flag.	Namen der Schepen	Gesagvoerder	Van
7	Ned.	bark Laura en Adele	C. van Noel	Poelangan.
9	N. I.	" Majmoon	Said Kasim	Batavia.
"	"	" Srie Palembang	Sjis Oewipin	Palembang.
"	"	schepen Mastora	Moh Amin	Riouw
"	Ned.	bark Ouderkerk s/d Amstel	H. Zinger	Batavia.
10	N. I.	" Thaelong	Ijan Binsiek	Riouw
11	"	st Langen Lamongan	Deighton	Batavia.

Vertrokken schepen van Cheribon.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Naar
9	N. I.	bark Kas Belgair	Said Alatas	Batavia.
"	"	schepen Mastora	Moh Amin	Samarang
10	Ned.	bark Laura en Adele	C van Noel	Batavia.
"	N. I.	" Inglie	Kwee Kokan	Kembang.
11	"	" Srie Palembang	Tjio Oewipin.	Samarang.
"	Ned.	" Antoinette Serapino.	A. Victor	Nederland.
"	N. I.	st Langen Lamongan	Deighton	Samarang

Aangekomen schepen te Tagal.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van
7	N. I.	bark Anoeer Salim	Said Salim	Cheribon.
"	"	" Lechmadie	Sech Aljemanie	"
8	Ned.	" Nieuwland	A. Bennik	Batavia
"	N. I.	" L'Esperance	W. A. S. Valberg	Samarang.
9	"	" Oeij Sinjo	Oeij-I	Batavia.
12	"	" Inglie	Kwee Koga	Cheribon.
"	Ned.	" Catharina Marie	J. A. Ballat	Batavia.
"	N. I.	" Srie Palembang	Tjio Oeijpin	Cheribon.

Vertrokken schepen van Tagal.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder	Naar
7	N. I.	bark Lechmadie	Sech Aljemanie	Poelangan
9	Ned.	" Nieuwland	A. Bennik	Soerabaya
10	N. I.	" Oeij Sinjo	Oeij-I	Poelangan
"	"	" Anoeer Salim	Said Salim	Palembang
"	"	" Inglie	Kwee Koga	Kembang.

Aangekomen schepen te Pekalongan.

Datum	Flag	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van
8	Ned.	bark Asia	C. Abrahams	Samarang
9	N. I.	" Lechmadie	Sech Aljemanie	Tagal
10	Ned.	" Elisabeth Johanna	F. R. Oemkens	Batavia
12	N. I.	" Oeij Sinjo	Oeij-I	Tagal

Vertrokken schepen van Pekalongan.

Datum	Flag	Namen der Schepen.	Gesagvoerder	Naar
9	N. I.	bark Goanlie	Lo Siantjang	Kembang

Aangekomen Schepen te Tjilatjap.

Datum	Flag	Namen der Schepen.	Gesagvoerder	Van
8	Ned.	bark Ida Maria d Raath	J. de Boer	Batavia.

Aangekomen schepen te Samarang.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van
30	N. I.	schepen Miffereel Moejoek	Bosje	Kembang.
2	"	kottel Klara	Langraa	Cheribon.

Vertrokken schepen van Samarang.

Datum	Flag	Namen der Schepen.	Gesagvoerder	Naar
1	N. I.	schepen Tjilatjap	Pa Noer	Soerabaya.

Aangekomen schepen te Panaroekan.

Datum	Flag.	Namen der Schepen.	Gesagvoerder.	Van
4	N. I.	schepen Antelope.	Katjoong	Preballago.

AANGEKOMEN PASSAGIERS TE BATAVIA

van den 15 tot en met den 17 December 1857.

Met N. I. stooms Langen Lamongan kapt T. Deighton den heeren Dennison, Wythoff, de Lanoy, B. A van Dorp, Visser van Gasbeek Bikker, Ort, Mevr. Gam, Mevrouw de Sa ribre, 3 dames Dennison en Z. M. Troepen van Samarang via Cheribon.

Met het Eng. schip Jamsetjie Jejoebhai, kapt G. J. Filtmaurice, mevr. Filtmaurice, van Bombay

Met de Ned. bark Oosterling, kapt J. H. Walter, den heeren van Petel, Bauduin, en van Kessama, van Manilla

Met het Ned. schip Triton, kapt H. G. F. Adriaans, den heeren Kniphorst echt en 2 kinderen, A. G. Servatius, P. Bol, F. C. Valk, Schönermark, H. en F. Eisinger, K. F. Bol, Hallawijn, D. G. M. Piersmeding, W. Ligvoest, G. en M. van Gessel, B. Pochoje, S. Horating, H. Meijer, 2 kweekelingen, en mevrouw Cohen Stuart, van Rotterdam

Met het Ned. schip Holland, kapt B. Auffmorth, de heeren C. C. L. van Coevorden, echt en zoonje, H. M. Ament, J. D. Vogelzang, van Amsterdam

Met de N. I. bark Jenoeer, kapt Said Alie, de kapt der inf J. F. Baehrus, en Z. M. troepen, van Palembang.

Met de Ned. bark Jeannette Marie, kapt S van Halstijn, de heer Ruhaak, van Singapore.

VERTROKKEN PASSAGIERS VAN BATAVIA

van den 15 tot en met den 18 December 1857.

Met de Ned. bark Wilhelmina, kapt J. F. Ionen, de heer M. P. L. Diols, naar China.

Met de Eng. bark Cairo, kapt John Carter, de matrosen W. Taylor, J. Pickernell, J. Davis en F. Bajard, afkomstig van de schoone Highlander, naar Singapore.

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia van den 4 tot en met den 9 December 1857.

AANVOER.

Van Samarang via Soerabaya per Zw. schip Harold, gez. Winerholm egt. Moormann en co.

150 pic. kerkens. 175 do. rotting. 60 do. sup. hout. 275⁰⁰/₁₀₀ do. suiker. 49 do. rotting. 39⁰⁰/₁₀₀ do. sup. hout. 100 do. koffij. 627⁰⁰/₁₀₀ do. suiker. Agenten.

Van de Lampongs per praauw Tjampang, gez. Kasmod.

1000 ps. klappers. 20 pic. dammer. 600 ps. dollars. 35⁰⁰/₁₀₀ kaffoe-tiedie. Gesagvoerder.

Van Pamaroekan per Ned. Ind. schip Witch of the Wave, gez. Oedien.

410⁰⁰/₁₀₀ pic. koffij. 8 ha. rante. Hoiland.

5 December 1857.

Van de Lampongs per praauw Tjampang, gez. Perla Arewaga.

550 boss. rotting. 2000 ps. rottingstokken. Smool.

5 pic. gomelstiek. Gesagvoerder.

9 pic. koffij. 15 do. gomelstiek. Hadj. Aboe Bakar.

Van de Lampongs. per praauw *Mayang*, gez. Djinat Raja.
30 pic. gomelastiek. 10 do. dammer. 8 do. koffij. 2 do. zeep. 2 do. schelpen. *Raden Djaja Sekama*.
10 do. gomelastiek. 10 do. dammer. *Minat Wangoerant*.
Van Kottee per Ned. ind. schip *Al Rachmanis*, gez. Hadj. Moh. Sedik.
60,000 boek. rotting. 1¹⁰⁰/₁₀₀ pic. was. *Hadj. Moh. Amin*.
32 pic. was. *Kapis*.
Van Soerabaya en Samarang per Ned. ind. stoomb. *Palembang*, gez. Roebboom agt. Cores de Vries.
6 vn. meel. 15 vn. vleesch. 11 do. brood. 18 do. boter. 12 ka. wijn. 8 keld. generer. *Order*.

Lading van de Molukkes.

1 kt. diversen. *van Amstel*.
1 kt. diversen. *van Oven*.
1 peerd. *ter Mijtelen*.
1 keld. diversen. *Zuager*.
2 coll. diversen. *Order*.
1 kist *Hunter Houghton en co.*
1 kelder. *van den Broek en Veckens*.
1 kist. *van der Plas*.
1 kist. *Lammers van Toorenburg*.
4 paarden. *Mijnssen*.
1 kist. *Busing Schröder en co.*
1 kist. *Morgan Melbourne en co.*
1 kist. *Tan Ehtong*.
1 pak. *Order*.
1 kist. *Tilken Vogel en co.*
eenige gouv. goederen. *Gouvernement*.

Van Soerabaya per Ned. ind. bark *Sakim*, gez. Sech Oemar bin Obort Brubian.
1801¹⁰⁰/₁₀₀ pic. kurkema. *Dümler en co.*
22 coll. glaswerken. 1 kt. monsters. *Adam en co.*
1 kt. zijde goederen. 1 do. katoen goederen. 1 do. diversen. *Sech Moh. bin Salim Basandij*.
8 ka. aardewerken. *van Leeuwen en co.*
2 vn. inkt. *Pandei en Stehhaus*.
100 pic. klapper olie. *van der Burg Vriessendorp en co.*
1 vaatstijf. *Chaulan en co.*
Van Banka per Ned. ind. bark *Nawan Effjoesoer*, gez. Montei-o.
3591¹⁰⁰/₁₀₀ pic. tin. 1380 led. zakken. 1 kt. ijzerwerk. *Gouvernement*.
146 pic. boombast. *Gesagvoerder*.

Van Banca per Ned. ind. bark *Fathool Manan*, gez. Sech Djinban Sathau Bergaboh.
318¹⁰⁰/₁₀₀ pic. tin. *Gouvernement*.
32¹⁰⁰/₁₀₀ pic. was. *Gesagvoerder*.
Van Padang en Bencoelein per Ned. ind. stoomb. *Makasser*, gez. Smidt, agt. Cores de Vries.
290 pic. benzoin. *Maclean Watson en co.*
470 pic. koffij. 47 do. was. 6 do. soja. 232 do. benzoin. *Lim Hoe*.
31¹⁰⁰/₁₀₀ pic. notonmskaat. 1¹⁰⁰/₁₀₀ do. foelie. en 1¹⁰⁰/₁₀₀ do. foelie. 1¹⁰⁰/₁₀₀ do. triepang. 1 do. was. 167 do. rotting. 12 do. tabak. 337 do. dammer. 13 do. touwwerk. 550 planken. *Oey Soetjhou*.
29¹⁰⁰/₁₀₀ pic. not. muskaat. 47 do. dammer. 270 do. rotting. 1 do. 46 do. dammer. 52 do. tabak. 3¹⁰⁰/₁₀₀ do. koffij. 16¹⁰⁰/₁₀₀ do. dammer. 8¹⁰⁰/₁₀₀ do. gomelastiek. *Abd. Kadoem*.
60 pic. tabak. *Sie Goadjita*.
83 pic. rotting. 19 do. dammer. 90 do. rotting. *Order*.
6¹⁰⁰/₁₀₀ pic. gomelastiek. 14 do. dammer. *Abd. Kasoem*.
1 kt. gouv. goederen. *Gouvernement*.
2 ka. medewaren. 1 kt. tuigen. *Haager en Schuurman*.
6 vn. vleesch. 6 do. brood. 6 do. boter. 10 keld. generer. 3 ka. wijn. *Order*.

Van Padang per Ned. ind. bark *Attathool Sarie*, gez. Sech Abdulla Baharowis.
20 planken. 310 pic. rotting. *Gesagvoerder*.
230 pic. benzoin. 420 do. koffij. 12 do. foelie. *Lim Hoe*.
170 pic. benzoin. 400 do. rotting. 35 do. klapperolie. 9 vn. vleesch. 10 do. gort. 8 do. gr. erwten. *van Ommeren Ruch en co.*
203 ps. koehuiden. *Dümler en co.*
1 kt. batik. doeken. *Engelhard en co.*
8 ka. rijnwijn. *Order*.
2 paarden. 4 ka. slendangs. 3 coll. coralen. *Said Mah. Satrio*.
15 pic. koffij. 8 do. was. 1¹⁰⁰/₁₀₀ do. foelie. *Tjios Siki*.
68¹⁰⁰/₁₀₀ pic. rotting. *Said Oemar Rindann*.
1 kt. diversen. 2 dommekrachten. 20 corg. zijden. doeken. 11 ps. medewaren. *Tambie Oestien*.

Van Samarang per Ned. ind. stoomb. *Lagan Lamongan*, gez. Deighton, agt. Levert en co.
1 kt. regaal. *Order*.
Van Tagal via Pecalongan per Ned. ind. brik *Tartar*, gez. Tan Lugh.
466 pic. suiker. *Paine Stricker en co.*
141¹⁰⁰/₁₀₀ pic. suiker. 60 do. katjang. 199 ps. buffelhuiden. *Oey Tjiong-jang*.
592¹⁰⁰/₁₀₀ pic. tabak. 1 kt. kleedjes. 6 ps. hammen. 6 corg. betik. doeken. 30 do. kleedjes. *Sin Tiamtjoan*.
Van Cheribon via Indramayoe per Ned. ind. brik *Naess Majid*, gez. Said Agdross bin Moh. Alhabesij.
10919¹⁰⁰/₁₀₀ pic. suiker. *Paine Stricker en co.*
3 ka. doeken. *Sech Oemar Bassarawa*.
340¹⁰⁰/₁₀₀ pic. rijst. *Reynat en Fijn*.
1 hout. *meubelen Tiedeman en van Karohem*.

Van de Lampongs per praauw *Tjemplong*, gez. Hadj. Brehim.
45 pic. dammer. 5 do. zw. papier. 4 do. gomelastiek. 45 do. rijst. *Gesagvoerder*.
Van Rotterdam per Ned. schip *Bewoekje*, gez. Lammeris, agt. Kijst en Vinju.
10 kn. wijn. *Ruloffs*.
11 kn. papier. *van Haren Noman en Kolf*.
25 vn. bier. *Landberg Besant de Hie en co.*
7 ka. manufact. 4 bn. garen. *Andreas en co.*
60 vn. cement. *Posblon*.
18 kn. wijn. *Specht Grijs*.
30 ledige. leggers. *Dümler en co.*
3 ka. manufact. *Pandei en Strickens*.
1 vt. boter. *van der Meulen en co.*
4 ka. manufact. *Metsendorff Wilmans en co.*
1 kt. schilderijen. 2 ka. inkt. 7 coll. kramerijen. 4 ka. speelgoed. *Feltkamp*.
5 mand. haring. *de Weerdt Buyt en co.*
1 kt. meubelen. *Schleuser*.
19 ka. papier. 6 coll. boeken. enz. *Lange en co.*
3 coll. lampen. 15 do. kleedoren. *Haager en Schuurman*.
1 kt. diversen. *van der Meulen en co.*
10 ka. koek. *van Bies en ter Gouw*.
187500 ps. steen. 109 keld. generer. 112 do. lijnolie. 200 vn. haring. 120 ps. hennep. 65 ka. wijn. 12 do. manufact. 5 mand. haring. 1 blanslag. 13 kn. wijn. *Agenten*.
100 vn. koper. 119 vn. boter. 15 ka. manufact. 39 coll. provisien. 18 do. wijn. 6 do. manufact. 8 do. papier. 2 do. geweren. 23 do. diversen. *N. H. M.*

Van Calcutta per Eng. bark *Guiding Star*, gez. Greijhuin, agt. Adam en co.
102 bn. en 2996 ps. goedsakken. *Joachim*.
236 bn. en 334 bund. goedsakken. 35 ka. castorolie. 50 do. zeep. *Arathoon*.
212 bn. zakken. 50 kn. zeep. 50 ka. castorolie. *Gaspers en co.*
10 ka. brandij. 38 do. zeep. 17 do. castorolie. 115 ka. zakken. *Nahapiet*.
125 bn. zakken. *Metsendorff Wilmans en co.*
94 bn. zakken. *Andreas en co.*

7 kn. ghie. 3000 ps. zakken. *Peters*.
2 kn. schillak. ....
501 zakk. gram. *Arathoon*.
40 bn. goenie. zakken. *Bahre en Kinder*.
100 bn. goenie. zakken. *de Weerdt Buyt en co.*

UITVOER.

Naar Nederland via Cheribon per Ned. schip *Ouderkerk ald Amstel*, gez. Zingen, agt. Kopersmit en co.
450 pic. tin. 150 do. rotting. 5000 do. koffij. 100 do. saphout. uit entrep. *N. H. M.*
lading voor Cheribon.
50 kn. madapoll. *N. H. M.*
Naar Nederland via Samarang en Soerabaya per Ned. schip *Margaretha Simonetta*, gez. Hoffman, agt. Paine Stricker en co.
400 pic. tin. 100 do. saphout uit entrep. *N. H. M.*
Zie verdere lading voor Samarang en Soerabaya bestemd Java-Bode dd. 5 November 1857 No. 197.
100 ps. kop. maat. 40/m metelsteenen. *aan boord gebloeven gouv. lading*.

Naar Nederland via Soerabaya per Ned. schip *Borneo*, gez. Jansen, agt. Landberg Bezoet de Bje en co.
3000 pic. suiker. 630 do. gomelastiek. 150 do. rotting. *Koporsmit en co.*
10 ka. bier. *aan boord gebloeven lading*.
Naar Palembang per Ned. ind. bark *Moetkol Bahar*, gez. Sech Moh. bin Salim Bakero.
36 pic. wortelhout. 2¹⁰⁰/₁₀₀ corg. doeken. 6¹⁰⁰/₁₀₀ do. kleedjes. *aan boord gebloeven lading*.
165 koj. zout. *Gouvernement*.
1 kt. batik goederen. *Sech Abd. Bahanan*.
1 kt. sarongs. *Sech Soenkar*.
54 pic. rijst. 4¹⁰⁰/₁₀₀ do. suiker. 45 ps. chitsen. 18 do. longlotha. *Sech Moh. Bofaool*.
12 ps. mousseline. *Sech Abd. Bahanan*.
70 pic. rijst. 1 bl. rood garen. 1 pak. wit garen. 1¹⁰⁰/₁₀₀ corg. sarongs. 13 ps. slendangs. 10 do. chitsen. 1 do. wit katoen. 20 ps. koffijmolens. 15 do. lejen. *Said Mah. Segaf*.
1¹⁰⁰/₁₀₀ corg. doeken. 8 ps. slendangs. 9 do. madapoll. 5 do. ongebl. 3 do. chitsen. 2 do. roodkatoen. 72 vs. garen. f 900 zilver. specie. *Hadj. Saka Boedien*.
27¹⁰⁰/₁₀₀ pic. katjang. *Sich Awab Jowas*.
80 pic. rijst. *Said Moh. Aijdraes*.
12 ka. chitsen. 3 bn. madapoll. 35 pic. suiker. 6 vn. meel. 4 vn. boter. *Said Hoesin bin Segaf*.
405 pic. rijst. 227 do. padie. *Said Moh. Aijdiot*.
162 pic. rijst. *Sech Awab Jowas*.

Naar Samarang en Soerabaya per Ned. ind. bark *Al Osmanis*, gez. Said Achan bin Aloewie Segaf.
1 kt. regaal. 69 ka. aardewerk 39 do. aardewerk uit entrep. *van der Burg Vriessendorp en co.*
1 kt. sarongs. 1 do. kains. 1 do. jaconets. 2 ka. mousseline. 2 do. .... 6 vs. swavel uit entrep. 100 keld. generer. uit entrep. 18 ka. ruwe katoen. 1 do. wit katoen. *Moormann en co.*
2 kisten. 2 piapso. *van der Burg Vriessendorp en co.*
2 rollen. 2 pakjes. 1 letter kast met toebeh. *van Haren Noman en Kolf*.
23 ka. provisien. *van Riet en ter Gouw*.
5 vn. wijn. uit entrep. *Cezard en co.*
7 pic. ijzer. *van der Burg Vriessendorp en co.*
1 kt. gedr. katoen. 24 pic. ijzer. *Hunter Houghton en co.*
27 pakk. oud koper. *Said Aloewie Atas*.
6580 ps. vloersteen. *Said Aloewie Satrio*.
1 kt. diversen. 2 ka. blad koper. 1 kt. mousseline. 7 ka. madapoll. *Said Hoesin bin Segaf*.
2 ka. div. en kramerijen. 5 do. zeep. *Sech Sma-ait Moestapa*.

Naar Singapore per Ned. ind. bark *Bintang Oetara*, gez. Fioquelmont.
710 zakk. suiker. uit entrep. *Kos Kengjaj*.
2660 pic. rijst. *Tan Hongzjie*.
Naar Amsterdam via Samarang per Ned. bark *Nederland en Oranje*, gez. van Rossem, agt. Bahre en Kinder.
50 legg. arak. 150 pic. rotting. *Agenten*.
Naar Amsterdam per Ned. schip *Maarten v. Rossem*, gez. Rijken, agt. Haager en Schuurman.
126 pic. kurkema. 393 ps. buffelhuiden. 186 do. peardenvellen. 96 do. hertenvellen. 74 do. buffelhoorns. 60 do. koehuiden. *Dümler en co.*
13 coll. prov. en dranken. 48 do. do. en verwaren. 2 vn. meel. uit entrep. *Agenten*.
1748 ps. buffelhuiden. 100 pic. gomdammer. 7895 do. suiker. 130 do. sap. hout. 45 do. rotting. 282 do. rijst. 150 leggers. arak. 1 kt. rariteiten. 1 do. chin. goederen. *Moormann en co.*
31 ka. pearlmoer. 69 pic. not. muskaat. 3 do. foelie. 217 do. kurkema. 287 do. suiker. *Metsendorff Wilmans en co.*
200 pic. tin. *N. H. M.*
8 ka. jap. goederen. 1 kt. schildpad. 10 pic. buffelhoorns. 120 ps. buffelhuiden. 1 kt. drogerijen. 4 pic. rijst. 1 do. koffij. *Picart*.

Naar Bandjermassing per Ned. ind. bark *Balheer*, gez. Moh. Semen.
1 kt. doeken. 10 corg. palmh. houtwerken. *Gesagvoerder*.
Naar Nederland per Fruiis. schip *Leopold*, gez. Holtz, agt. Metsendorff Wilmans en co.
61 pic. rotting. 268 do. psch. 26 do. gomelastiek. 284 do. kurkema. 5 do. not. muskaat. 4¹⁰⁰/₁₀₀ foelie. 200 do. sap. hout. 7706 do. suiker. 2708 gr. thee. 2400 ps. buffelhuiden. 100 do. koehuiden. 50 leggers. arak. 7 vn. vleesch. 1 vt. brodd. 1 do. erwten. 100 gr. garst. *Agenten*.
Naar Nederland via Soerabaya per Ned. schip *Stad Leyden*, gez. van der Werf, agt. Dümler en co.
1 kt. schilderijen. 1 do. meubelen. 1 rijtuig. *Dümler en co.*
lading voor Nederland.
60 leggers. arak. *Agenten*.
103 pic. rotting. 978 do. rijst. *de Weerdt Buyt en co.*
Naar Nederland via Pecalongan en Samarang per Ned. bark *Elisabeth Johanna*, gez. Oompka, agt. van Ommeren Ruch en co.

200 pic. tin. 100 do. rotting. *N. H. M.*
Naar China per Frans. bark *Canrobert*, gez. Daiger, agt. Cezard en co.
ene partij steenkolen. *aan boord gebloeven lading van Cardiff*.
Naar Nederland per Ned. bark *Twee Gebroeders*, gez. Swart, agt. Kopersmit en co.
100 pic. sap. hout. 200 do. rotting. 600 do. tin. *N. H. M.*
Naar Nederland per Ned. bark *Landbouw*, gez. Kleijnsberg, agt. Cezard en co.
75 pic. rotting. 100 do. sap. hout. 450 do. tin. 2500 do. koffij. 8500¹⁰⁰/₁₀₀ do. suiker. 1018 do. koffij. *N. H. M.*
11 ka. goux. goederen. *Gouvernement*.

Naar Soerabaya per Ned. ind. bark *Amara Tadaris*, gez. Sech Hamoet bin Moh. Bantok.
1 pic. benzoin. *Gesagvoerder*.
1 pak. woll. dekens. 9 ka. koopmanschapp. 1 wagen. 20 pic. blad. koper. 1 kt. ruwe zijde. *Said Hoesin bin Segaf*.
1 kt. ruwe zijde. 1 do. zijden. goederen. uit entrep. *Sech Moh. Basandij*.
9 ka. koopmanschapp. 43 pic. swd. ijzer. 10 bn. drils. 1 baal woll. dekens. 5 vs. boter. 10 do. verf. 10 ka. zeep. 11 do. rottekruid. *Sech Aboebakar bin Aho Aijje Badi*.

6 corg. slendangs. 3 do. doeken. *Said Abdulla Japar Segaf*.
5 kn. papier. 40 ps. lood. *Arathoon*.
160 vn. koolteer. 2 kt. kaas. *Jaometti en co.*
1 kt. doeken. 2 vn. meel. 1 kt. stolpen en glaswerk. 2 ka. glas. porcelainwerk. 1 kt. aardewerk. 1 do. zadel. *Said Hamid de Javan*.
7 ka. kainpandj. enz. 1 kt. ijzer en koperwerk. 11 ka. madapoll. ongebl. katoen. 8 pic. was. 5 corg. slendangs. 6 vn. spijk. ka. porcelain en aardewerk. 2 do. zadel. en lederwerk. 5 do. ropen en div. 3 do. chitsen. 1 kt. div. *Said Abdulla Bahar*.
2¹⁰⁰/₁₀₀ pic. benzoin. *Sech Aboed Bantok*.
3 ka. provisien. *John Pryos en co.*
100 ka. wijn. uit entrep. *Busing Schröder en co.*
40 ledige. leggers. *Adam en co.*
2 ka. sarongs. 1 kt. div. 10 pic. blad. koper. *Said Aboebakar Badi*.

1 kt. batik. goederen. 31 bn. ongebl. katoen. 6 ka. chitsen. 32 pakk. div. 6 pic. was. 1 do. ghie. 3 vn. meel. 10 coll. kopers. 32 ell. passament. *Said Abdulla Bahawan*.
Naar Palembang per Ned. schip *Kita Tjangtjaj*, gez. Goel Potjoan.
270 pic. rijst. *Agos Tjone*.
25 ka. zeep. 10 vs. boter. 2 bn. rood garen. 1 do. wit garen. *Moh. Alkof*.
2637 pic. rijst. *Gesagvoerder*.
270 pic. rijst. 20 do. suiker. 80 do. spiegeltjes. 88 do. meel. 20 riem. papier. 120 pakk. naai garen. *Koes Tjones*.
20 doz. bier. 5 do. mader. 3 do. rijnwijn. 5 do. brandij. 1 ka. generer. 14 doz. spiegeltjes. 3 ps. lantaarns. 1 ham. 50 ell. laken. 1 vat. bosl. messen. 500 gr. loodwit. 6 corg. cal. sarong. 3 kazen. 2¹⁰⁰/₁₀₀ pic. ijzerdraad. 14 vs. boter. *Tjoe Hen Ing*.

Naar Nederland via Soerabaya per Ned. schip *Paulina*, gez. Post, agt. Haager en Schuurman.
60 ps. hout. 60 ps. steenen. *Gouvernement*.
lading voor Nederland.
450 pic. tin. *N. H. M.*
Naar Nederland via Soerabaya per Ned. schip *West Capelle*, gez. Brucc, agt. MacLaine Watson en co.
300 pic. tin. *N. H. M.*
Naar Nederland via Tagal en Samarang per Ned. schip *Catharina Maria*, gez. Ballet, agt. van Ommeren Ruch en co.
100 legg. arak. 1977 pic. rijst. 200 do. rotting. *Bahre en Kinder*.
131¹⁰⁰/₁₀₀ pic. gutta percha. uit enerep. *Agenten*.
Naar Tagal en Pecalongan per Ned. ind. bark *Oey Sinjo*, gez. Oey I.

25 hammen. 1 kt. kantoobeh. 1 pak. lederwerk. *John Pryos en co.*
15 ka. madapoll. 3 bn. garen. *Said Aloewie Atas*.
4 ka. fijne wijn. 1 kt. provisien. 1 do. porcelain. 1 do. hoeden. do. parfumerien. 1 do. kramerijen. 10 ka. siroep. 2 do. provisien. *Platon*.
3 do. diversen. 32 staven ijzer. *Gouvernement*.
4 ka. wit katoen. 6 kist. moupelinen. 6 pakk. witgaren. 1 kt. lederwerk. 1 do. chitsen. 2 vn. meel. 1 kt. medicijnen. 55 ka. cognac. 3 ka. lederwerken. 6 hammen. 1 md. minwater. 10 vs. boter. *Gesagvoerder*.
12 ka. madapoll. 7 pic. was. *Said Aloewie Atas*.
150 stav. ijzer. 1 kt. diversen. 1 ps. koper. 1 pak. schoppen. vat. spijkers. 15 stuk. koper. 4 vn. teer. 27 pakk. en 2 bn. zakken. 1 pak. linnen zakken. 5 pic. lood. 1 ps. machineien. 2 bla den koper. 5 vs. boter. 1 brandspuit. 5 pic. pic. heepel ijzer. 6 blad. ijzer. *van Ommeren Ruch en co.*
3 vn. afget bier. 6 md. min. water. 1 kt. bitten. 1 do. vruchten. water. 2 baal. kurken. 4 ka. gember. *van Riet en ter Gouw*.

Naar Cheribon per Ned. ind. bark *Maaymoon*, gez. Said Abdul Rachman bin Kassim.
aan boord gebloeven lading van Palembang.
lading van Batavia.
30 ka. madapoll. 2 do. papier. 4 do. naalgaren. 1 kt. glaswerk. vt. inkt. 4 ka. papier. ijzerwerk en kramerijen. 5 kazen. *Said Aloewie Atas*.
30 vn. madapoll. 8 do. rotting. katten. *Sech Abd. bin Soekhan*.
8 ka. naalgaren. 1 kt. diversen. *Said Aloewie Satrio*.
Naar Samarang via Bandjermassing per Ned. ind. bark *Said Maskoor*, gez. Hadjie Achmat.
24¹⁰⁰/₁₀₀ pic. gambier. *Gesagvoerder*.
20 vn. rottekruid. 2 pic. medicijnen. 600 planken. 2¹⁰⁰/₁₀₀ corg. inkt. boeken. 40 pic. touwwerk. *aan boord gebloeven lading van Singapore*.
Naar Hongkong per Zweeds. schip *Lada*, gez. Johman, agt. Moormann en co.

496 tonn. steenkolen. *aan boord gebloeven lading van Cardiff*.
Naar Falmouth via Soerabaya per Zweeds. schip *Carlsbad*, gez. Fahroens, agt. Cezard en co.
32 pic. rotting. 3130 do. suiker. *Cezard en co.*
Naar Nederland via Soerabaya per Frans. schip *Amisia*, gez. Ahrends, agt. Metsendorff Wilmans en co.
51 pic. sap. hout. 1350 do. rijst. 50 do. rotting. *Metsendorff Wilmans en co.*
2 ka. brandewijn. 2 do. sigaren. 3 do. en 8 pak. provisien. *Bahre en Kinder*.
Naar Melbourne per Eng. brik *Pat*, gez. Mac Arthur, agt. Abeelen Dennison en co.
3216 zakk. suiker. 35 ka. man. sigaren. 620 pakk. touw. 10 do. zakken. *aan boord gebloeven lading van Manila*.
945 pic. rijst. 1050 do. suiker. *Hunter Houghton en co.*
Naar Nederland per Ned. bark *Burg van Rhonen*, gez. v. d. Meer v. Kuffeler, agt. Haager en Schuurman.

20 pic. tin. *N. H. M.*
100 pic. rotting. 4723¹⁰⁰/₁₀₀ do. rijst. 10 vn. vleesch en spek. 6 coll. provisien. 1 orh. azijn. uit entrep. 900 gr. cochenille. 184 gr. sacatille. 100 do. uitschot. *Agenten*.
6 ka. gember. *van Leeuwen en co.*
10 ka. sage. *van der Burg Vriessendorp en co.*
11 ka. man. sigaren. *John Pryos en co.*
1 kt. regaal. *Paine Stricker en co.*
2 ka. regaal. *Cores de Vries*.
1456¹⁰⁰/₁₀₀ en 1044¹⁰⁰/₁₀₀ buffelhuiden. 1352 pic. suiker. 2008¹⁰⁰/₁₀₀ do. rijst. *Dümler en co.*
442 pic. gomdammer. *Paine Stricker en co.*
Naar Cheribon per Ned. schip *Agas Tjoe Hoen*, gez. Harwinkal, agt. Haager en Schuurman.

81 pic. wit. papier. 187 do. zw. papier. 454 do. rotting. 1296 do. rijst. *Agenten*.
30¹⁰⁰/₁₀₀ legg. arak. *Moormann en co.*
60 pic. zwam. *Abraham en co.*
8 ka. lampen. *Metsendorff Wilmans en co.*
20 kn. roode wijn. *van der Burg Vriessendorp en co.*
97 pic. zwam. 2¹⁰⁰/₁₀₀ do. schildpad. 9443 do. rijst. 7 do. vogelme. tjes. *Kos Kengjaj*.
18 pakk. hart. matten. 2 ka. schildpad schelpen. *Tjia Kiatkio*.
490 ps. matten. *Tjia Pisam*.

Naar Croë per praauw *Pontjakong*, gez. Reka.
1 corg. zw. peper. 1 do. slendangs. 13¹⁰⁰/₁₀₀ do. doeken. 20 vn. vleesch. goederdraad. 15 coll. gobe. spiegels. 20 do. thee. 2¹⁰⁰/₁₀₀ do. doeken. 6 ka. zeep. 105 ps. katoen. 24 do. aardewerk. 1 do. woll. beadjes. 1 corg. slendangs. 1 vat. meel. *Smail*.
Naar Samarang per Ned. ind. stoomb. *Lagan Lamongan*, gez. Deighton, agt. Levert en co.
10 coll. gouv. goederen. *Gouvernement*.
9 kn. provisien. *Capalatte en co.*